

Київський національний торговельно-економічний університет
Кафедра публічного управління та адміністрування

ВИПУСКНА КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА
на тему:
**ДЕРЖАВНА ПІДТРИМКА СОЦІАЛЬНИХ ПРОЕКТІВ В
УКРАЇНІ**

Студента 2 курсу, 9м групи,
спеціальності 281 «Публічне
управління та адміністрування»
спеціалізації «Публічне
управління та адміністрування»

(підпис студента)

Руденка
Владислава
Вікторовича

Науковий керівник
канд. екон. наук

(підпис керівника)

Ільїна
Анастасія
Олександрівна

Гарант освітньої програми
канд. екон. наук, доцент

(підпис гаранта)

Дьяченко
Ольга
Володимирівна

Київ 2021

Київський національний торговельно-економічний університет

Факультет економіки, менеджменту та психології

Кафедра публічного управління та адміністрування

Освітній ступінь: магістр

Спеціальність: публічне управління та адміністрування

Спеціалізація: публічне управління та адміністрування

Затверджую

Зав. кафедри _____

«20» січня 2021 р.

Завдання на випускню кваліфікаційну роботу (проект) студентові

Руденку Владиславу Вікторовичу

(прізвище, ім'я, по батькові)

1. Тема випускної кваліфікаційної роботи (проекту): **«ДЕРЖАВНА ПІДТРИМКА СОЦІАЛЬНИХ ПРОЕКТІВ В УКРАЇНІ»**

Затверджена наказом ректора від «28» грудня 2020 р. № 3939

2. Строк здачі студентом закінченої роботи (проекту): 22.10.2021

3. Цільова установка та вихідні дані до роботи (проекту)

Мета роботи (проекту): визначення ефективності та напрямів вдосконалення механізму державної підтримки соціальних проектів в Україні

Об'єкт дослідження: процес управління та фінансування державою соціальних проектів в Україні

Предмет дослідження: теоретико-методичні та прикладні основи забезпечення державної підтримки соціальних проектів в Україні

4. Зміст випускної кваліфікаційної роботи (проекту) (перелік питань за кожним розділом):

ВСТУП

РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ РОЗВИТКУ СОЦІАЛЬНИХ ПРОЕКТІВ В УКРАЇНІ

1.1. Сутність та науково-практична діяльність соціальних проектів в Україні

1.2. Особливості підтримки соціальних проектів на рівні держави

РОЗДІЛ 2. АНАЛІЗ ПІДХОДІВ ВПРОВАДЖЕННЯ СОЦІАЛЬНИХ ПРОЕКТІВ В УКРАЇНІ

2.1. Аналіз кращих соціальних проектів від громад України

2.2. Європейський досвід впровадження соціальних проектів державного рівня та їх ефективність

РОЗДІЛ 3. НАПРЯМКИ ВДОСКОНАЛЕННЯ МЕХАНІЗМУ ДЕРЖАВНОЇ ПІДТРИМКИ СОЦІАЛЬНИХ ПРОЕКТІВ В УКРАЇНІ

ВИСНОВКИ

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

ДОДАТКИ

5. Календарний план виконання роботи (проекту)

№ пор.	Назва етапів випускної кваліфікаційної роботи (проекту)	Строк виконання етапів роботи	
		за планом	фактично
1	Визначення напрямку дослідження та затвердження теми випускної кваліфікаційної роботи	до 13.11.2020	13.11.2020
2	Затвердження плану та завдання випускної кваліфікаційної роботи	до 20.01.2021	20.01.2021
3	Представлення на рецензування науковому керівнику рукопису першого розділу випускної кваліфікаційної роботи	до 16.04.2021	16.04.2021
4	Представлення на рецензування науковому керівнику рукопису другого розділу випускної кваліфікаційної роботи	до 14.06.2021	14.06.2021
5	Представлення на рецензування науковому керівнику рукопису третього розділу випускної кваліфікаційної роботи	06.09.2021	06.09.2021
6	Представлення закінченої випускної кваліфікаційної роботи на кафедрі	до 22.10.2021	22.10.2021
7	Проведення попереднього захисту випускних кваліфікаційних робіт	25.10-05.11.2021	25.10-05.11.2021
8	Зовнішнє рецензування ВКР	08.11-12.11.2021	08.11-12.11.2021
9	Подача роботи завідувачу кафедри	15.11-19.11.2021	15.11-19.11.2021
10	Захист випускної кваліфікаційної роботи	За графіком	За графіком

6. Дата видачі завдання «20» січня 2021 р.

7. Науковий керівник випускної кваліфікаційної роботи (проекту)

Ільїна А.О.

(прізвище, ініціали, підпис)

8. Керівник проектної групи (гарант освітньої програми) Дьяченко О.В.

9. Завдання прийняв до виконання студент Руденко В.В.

(прізвище, ініціали, підпис)

10. Відгук наукового керівника випускної кваліфікаційної роботи (проекту):

Випускна кваліфікаційна робота написана на актуальну тему. Студентом присвячено роботу дослідженню системної взаємодії між проектами, спрямованими на розвиток соціальної сфери та науково-технологічний розвиток. Виокремивши особливості об'єкта проектування як соціальної системи, студент встановив зв'язок між слабким розвитком системи місцевого самоврядування в Україні та потребами у державному фінансуванні соціальних проектів, спрямованих на поліпшення умов життя місцевого населення. Крім того, аналіз окремих соціальних проектів від громад України шляхом характеристики призначення кожного дозволив виявити значний потенціал людського капіталу, де значним чинником виступає проведення реформи децентралізації влади, в основі якої лежить раціональне використання державних коштів в процесі надання державної підтримки громадським організаціям.

Більш того, студентом охарактеризовано європейський досвід впровадження соціальних проектів державного рівня шляхом детальної характеристики напрямів діяльності Комісії із соціальних інновацій ЄС. Це дозволило підтвердити необхідність процедури оприлюднення даних моніторингу і оцінювання соціальних програм і проектів, що реалізуються громадськими організаціями, з метою швидкого реагування органами державної влади на проблеми, пов'язані з реалізацією відповідних проектів, та прийняття рішень щодо надання фінансової підтримки. Значною перевагою у роботі є те, що студент встановив зв'язок між раціональним використанням державних коштів, спрямованих на підтримку діяльності громадських організацій, та рівнем ефективністю та результативністю реалізованих ними соціальних проектів. Проведення аналізу кількості проектів-переможців надало можливість виділити шляхи вдосконалення розподілу коштів для підтримки державних соціальних проектів.

Зміст випускної кваліфікаційної роботи підпорядкований поставленій у роботі меті. Робота має досить логічну структуру та відповідає вимогам оформлення. Однак у роботі є окремі недоліки. Зокрема, студент замало приділяє уваги дослідженню соціальних проектів в Україні в цілому, надаючи перевагу окремим територіям в країні. Також, варто було б провести аналіз впливу виокремлених соціальних проектів на розвиток соціальної сфери в Україні, що надало б більш чіткої картини щодо ефективності від їх реалізації та необхідності надання державної підтримки. У роботі студент намагається дослідити сферу державно-приватного партнерства, проте не чітко відображає відповідний зв'язок із соціальним проектуванням. В кінці роботи не чітко подані студентом висновки у відповідності до вирішених завдань дослідження. Проте в цілому робота написана на науковому рівні, є авторським самостійним дослідженням, повністю розкриває обрану студентом тему та допускається до захисту.

Науковий керівник випускної кваліфікаційної роботи (проекту) _____
(підпис, дата)

Відмітка про попередній захист Дьяченко Ольга Володимирівна _____
(підпис, дата)

11. Висновок про випускну кваліфікаційну роботу (проект):

12. Випускна кваліфікаційна робота (проект) студента Руденка В.В. _____
(прізвище, ініціали)
може бути допущена до захисту екзаменаційній комісії.

Керівник проектної групи (гарант освітньої програми): Дьяченко О.В. _____
(підпис)

Завідувач кафедри: Новікова Н.Л. _____
(підпис)

«19» листопада 2021 р.

ЗМІСТ

ВСТУП.....	3
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ РОЗВИТКУ СОЦІАЛЬНИХ ПРОЕКТІВ В УКРАЇНІ.....	6
1.1. Сутність та науково-практична діяльність соціальних проектів в Україні.....	6
1.2. Особливості підтримки соціальних проектів на рівні держави.....	14
РОЗДІЛ 2. АНАЛІЗ ПІДХОДІВ ВПРОВАДЖЕННЯ СОЦІАЛЬНИХ ПРОЕКТІВ В УКРАЇНІ.....	22
2.1. Аналіз кращих соціальних проектів від громад України.....	22
2.2. Європейський досвід впровадження соціальних проектів державного рівня та їх ефективність.....	28
РОЗДІЛ 3. НАПРЯМКИ ВДОСКОНАЛЕННЯ МЕХАНІЗМУ ДЕРЖАВНОЇ ПІДТРИМКИ СОЦІАЛЬНИХ ПРОЕКТІВ В УКРАЇНІ.....	37
ВИСНОВКИ.....	48
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	51
ДОДАТКИ.....	57

ВСТУП

Актуальність теми дослідження обумовлена низкою факторів. По-перше, сучасний стан українського суспільства в цілому характеризується тривалою кризою в економічній, демографічній, соціальній та політичній сферах життя суспільства, що веде до перебільшення значимості соціальних проектів, але вони не вирішують нагальних проблем суспільного життя. По-друге, такі проекти нав'язуються країні і знаходять хибне відображення у засобах масової інформації, під приводом свободи. По-третє, нерідко в реалізованих соціальних проектах містяться і привносяться в життя суспільства міфи та ілюзії, що тягне за собою негативні наслідки, соціальну агресію та дисфункцію життєстверджуючих соціальних інститутів. Разом з тим, ці ж чинники можуть посилювати політичну активність населення, економічну підприємливість, сприяти розвитку соціальної інфраструктури і т.п. Розвиток будь-якого суспільства внаслідок соціального проектування супроводжується соціальними змінами та активізацією ініціативності населення. Ці обставини визначили вибір теми дослідження.

Ступінь розробленості теми дослідження. Проблема проектування та його використання у соціальній практиці навряд чи може бути охарактеризована інакше, як складна, дискусійна та одночасно досі ще маловивчена. З урахуванням важливості тієї ролі, яку відіграють соціальні проекти у сучасному світі, необхідно відзначити, що актуальність теми далеко не обмежується сферою теоретизування. Соціально-філософський аналіз соціальних проектів є тим найважливішим вихідним пунктом, з якого починає свій розвиток сучасна практика соціального реформування.

Висвітлення сутності та методів соціального проектування знайшло відображення у працях таких вчених, як: І. Баранець, В. В. Березенко, А. Бойко, І. П. Васильчук, О. В. Гаращук, А. Глебова, І. В. Заблодська, Д. А. Дяковський, Я. В. Котенко, Г. Лещук, Н. Г. Панченко, Ю. М. Пархоменко, Н. В. Прямухіна, Л. Л. Тарангул, В. В. Тищенко, В. С. Федоришин, І. С. Шкура та багато інших.

Основоположними у розумінні соціальних процесів, які відбуваються у громаді, та оцінки ефективності діяльності у громаді соціального працівника визначаються положення соціальної теорії груп, зокрема теорії соціальної структури (Т. Гоббс, Ч. Кулі, Е. Шілз), теорії групи інтересів (А. Бентлі, Г. Алмонд), теорії групової динаміки (М. Шоу), теорії групової дії (М. Олсон), теорії обміну (Дж. Хоманс), ідея поєднання виховних впливів сім'ї, школи і громади (П. Наторп). Проте, не дивлячись на активні дослідження соціального проектування в Україні, тематика державної підтримки соціальних проектів залишається малодослідженою.

Мета дослідження – визначення ефективності та напрямів вдосконалення механізму державної підтримки соціальних проектів в Україні.

В основі поставленої мети необхідно вирішити наступні **завдання**:

- дослідити сутність та науково-практична діяльність соціальних проектів в Україні;
- визначити особливості підтримки соціальних проектів на рівні держави;
- провести аналіз кращих соціальних проектів від громад України;
- дослідити європейський досвід впровадження соціальних проектів державного рівня та їх ефективність;
- обґрунтувати залучень бюджетних коштів для підтримки соціальних проектів;
- запропонувати шляхи вдосконалення розподілу коштів для підтримки державних проектів.

Об'єктом дослідження є процес управління та фінансування державою соціальних проектів в Україні.

Предмет дослідження – теоретико-методичні та прикладні основи забезпечення державної підтримки соціальних проектів в Україні.

Методи дослідження. В процесі написання роботи були використані методи: теоретичний, аналітичний, статистичний, метод порівнянь, графічний.

Аналіз проблем базується на фундаментальних положеннях економічної теорії, працях провідних вчених в галузі державно-приватного партнерства (ДПП), аналітичних звітах державних і громадських економічних інститутів та міжнародних фінансових організацій, законодавчих й нормативно-правових документах щодо регулювання партнерських відносин. У роботі застосовано сукупність загальнофілософських методів, що дозволило реалізувати концептуальну єдність дослідження. Комплексний підхід та діалектичні принципи сприяли виявленню сутності характеристики досліджуваних процесів, форми в якому вони можуть проявлятися, визначити властиві для них протиріччя та тенденції їхнього подальшого розвитку. Для визначення складових відносин соціального проектування та обґрунтування критеріїв класифікації його форм було використано системний аналіз.

Практичне значення одержаних результатів. Висновки, отримані в процесі написання роботи, можуть бути застосовані під час здійснення державного управління та підтримки соціальних проектів. Окрім того, одержані результати дають можливість подальшого розвитку методології економічної теорії щодо відносин ДПП, а також щодо практики реалізації ДПП в Україні. Висновки й пропозиції дослідження спрямовано на розвиток ДПП та соціального проектування й використання його переваг при реалізації великомасштабних інвестиційних проектів в соціальну сферу.

Структура роботи. Випускна кваліфікаційна робота складається зі вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел (59 найменувань), шести додатків. Основний зміст роботи викладено на 43 сторінках комп'ютерного тексту. Робота містить 3 таблиці, 5 рисунків.

Основні результати дослідження викладено у статті: Руденко В. Особливості надання державної підтримки соціальних проектів // Публічне управління та адміністрування в умовах суспільних трансформацій : зб. наук. ст. студ. відп. ред. Н. Л. Новікова. – К.: Київ. нац. торг.-екон. ун-т, 2021. – 280 с. (С. 210-217).

РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ РОЗВИТКУ СОЦІАЛЬНИХ ПРОЕКТІВ В УКРАЇНІ

1.1. Сутність та науково-практична діяльність соціальних проектів в Україні

Актуальність проблеми розробки та реалізації соціальних проектів визначається низкою причин загальнотеоретичного та практичного характеру, що пов'язано з наявністю різних підходів до вивчення соціального проектування та диктується необхідністю вирішення відповідних проблем. Особливо тривожним виявляється становище у період реалізації необдуманих соціальних експериментів, соціальних проектів та радикальних реформ, коли особливо гостро ставиться питання методологічно обгрунтованої концепції соціального проектування, що інтегрує науку та громадську практику [1].

Крім того, на сьогоднішній день існує проблема розриву накопичених наукових знань із практикою реалізації соціальних проектів. Формування соціального проектування як особливий діяльності йшло паралельно до становлення уявлень про майбутнє суспільства і поступово приходило переконання в тому, що наслідки непрофесійної проектної діяльності нерідко таять у собі загрози та небезпеки для соціальної стабільності соціумів. Тенденційне конструювання майбутнього завжди було насторожуючим явище дозволяло виявити, кому і якою мірою вигідно лобіювати інтерес тих чи інших груп суспільства [2]. Соціальні проекти детермінуються соціально-економічними відносинами, суспільним буттям та суспільною свідомістю і часто реалізуються насильницьким шляхом.

Історія розвитку соціального проектування дало початок ще в античні віки, оскільки саме в цей час склалися передумови проектування в принципі: з'являлися знакові кошти, на основах яких розроблялися будь-які споруди, а також з'являлися наукові складові, які належали до філософії [3].

Багато вчених запевняють, що розробка теорії соціального проектування належить Платону, який жив у 427-347 р. до н. Він починав із критики вже

існуючих форм держави та державної життя, і при обговоренні питання про те, якою має бути держава, формулював ланцюг ідей, які пізніше визначили всю тематику соціального проектування [4].

У 360 р. до н. Платон написав діалог «Держава», у якому спроектував структуру ідеальної держави, відштовхуючись від людських потреб. Основною метою Платон ставив кардинальне переосмислення цілей людей. Він покладав свої надії не так на примус, але в переконання, освіту і заохочення.

Однак, як відомо, жоден із проектів перебудови держави Платон не зміг здійснити, оскільки він не знайшов підтримки ні вільних громадян, ні уряду. Тому не дивно, що на схилі років, у діалозі «Закони», він писав: «Всьому вказаному зараз навряд чи колись випаде зручний випадок здійснення. Навряд чи знайдуться люди, які будуть задоволені таким устроєм суспільства» [4].

Однак у сучасному світі вперше заговорили про проектування в середині 60-х років, а в наукових дослідженнях у той же час почав набирати сили соціологічний підхід. Це дало поштовх до зближення ідей проектування та соціального управління, що призвело до виділення соціального проектування [5].

Таким чином, соціальне проектування як галузь соціологічної науки розпочала своє існування у XX сторіччі, коли стало очевидним, що ігнорування соціальних аспектів розвитку може спричинити наслідки серйозних витрат, пов'язаних із функціонуванням сучасних суспільств.

У перші етапи свого становлення соціальне проектування було похідним від наукового та технічного проектування. Історично науково обгрунтовані методи проектування почали застосовувати у машинобудуванні, архітектурі. Також все більшого поширення стали набувати проектування під час вирішення проблем розселення, а також під час удосконалення систем управління.

Поряд із соціальним проектуванням з'явилося таке поняття як соціальна інженерія, яка зараз визначається як діяльність із проектування, створення та зміни соціальних структур та інститутів, а також комплекс прикладних методів соціальних дисциплін, які складають інструментарій цієї діяльності [6].

Зараз роль соціального проектування помітно зросла, особливо при плануванні соціально значимих проектів, які залучають велику кількість людей, а також у великих проектах із фінансовою відповідальністю. Грамотне та успішне соціальне проектування здатне допомогти уникнути неефективності, відсіяти нездійсненні завдання, а також створити необхідні умови для реалізації поставлених цілей та завдань, визначити тактику та стратегію. Усе це дозволяє отримати найкращий результат [7].

В даний час соціальне проектування, як правило, пов'язують або навіть зводять до прогнозування, передбачення, конструювання та моделювання майбутнього, чим і обумовлена необхідність наукового аналізу проектної діяльності. Оскільки в світі систематично відбувається реформування різних галузей життя, пошук вирішення глобальних проблем людства, остільки об'єктивно зростає необхідність всебічного наукового аналізу соціальних проектів та проектної діяльності. При цьому нерідко в Україні має місце практика некритичного запозичення та реалізації закордонних соціальних проектів, в яких не беруться до уваги національні, культурні, політичні, економічні, географічні, кліматичні та інші компоненти життя суспільства, а також те, що кожен соціальний проект має бути науково обґрунтованим, економічним, детермінованим суспільним буттям та суспільною свідомістю, наслідком всебічного аналізу соціальної дійсності, що виключає авантюризм, втрати меж заходи, коли втрачається справжній сенс соціального проектування [8, 9]. Результатом соціального проектування є створення соціальних проектів, реалізація яких має бути дозволом актуальних проблем на основі наукових даних, що дозволяють успішно будувати справжнє та майбутнє життя суспільства.

На етапі розвитку соціального проектування у сфері культури поняття «проект» розвинулося досить широко. У проекти входять не тільки безпосередньо різні вище подані види форми, але проектом так само стали скористатися і деякі інші галузі культурної діяльності. Відомо, що проектом є нині прямо чи опосередковано будь-яка діяльність [10].

Трактування соціального проектування з позицій цих підходів має сенс, проте, як на нашу думку, сучасні реалії вимагають застосування процесного підходу. Під соціальним проектуванням слід розуміти процес розробки та доведення до рівня практичного застосування нововведень в соціальній сфері з метою її розвитку та усунення проблем та соціальних диспропорцій.

Цільовою аудиторією, на яку спрямовані соціальні проекти є суспільство в цілому, окремі індивіди, соціально-демографічні групи населення, соціально незахищені та соціально проблемні верстви населення [10, 11, 12].

Соціальний проект – це створене ініціатором проекту соціальне інноваторство з метою створення, модернізації чи підтримання середовища, що змінюється, матеріальними або духовними цінностями. Це новаторство має мати просторові та часові координати, а вплив на людей – визначатися позитивним за соціальним значенням [2, 8]. Як на нашу думку, соціальний проект – це опис соціального нововведення, спрямованого на розв'язання конкретної соціальної ситуації, проблеми чи розвиток соціальної сфери в межах певного часового періоду та ресурсного забезпечення.

При здійсненні проектної діяльності необхідно враховувати особливості об'єкта проектування як соціальної системи (рис. 1.1).

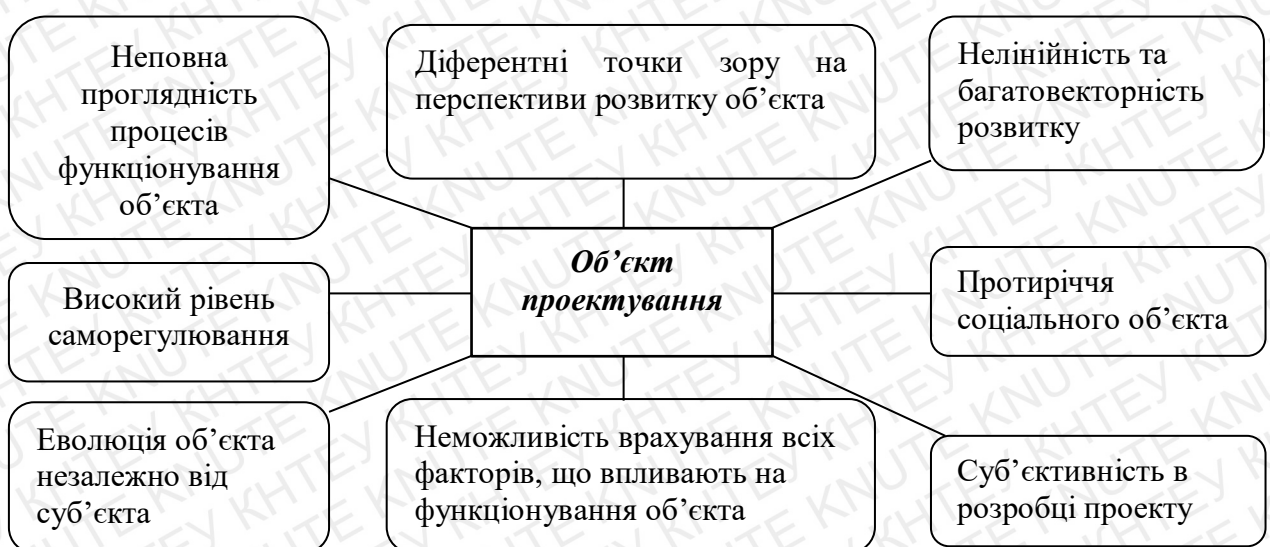

Рис. 1.1. Особливості об'єкта проектування як соціальної системи

Джерело: розроблено автором за джерелом: [4]

Соціальні проекти можуть мати різну спрямованість, мету та призначення, що і обумовлює їх видову різноманітність.

В. Шкуро виділяє такі типи соціальних проектів: 1) за об'єктом та формою, де нова цінність буде виглядати в ході реалізації проекту: послуга; організація, захід; нові відношення, законопроект; 2) за характером змін, що проектуються: інноваційні або підтримуючі; 3) за напрямом діяльності, на який спрямований проект, з урахуванням основних клієнтських категорій соціальної роботи: сім'я, дитинство та молодь; люди з особливими потребами; люди похилого віку; люди без постійного місця проживання; охорона здоров'я та спорт; культура; соціальні перетворення та соціальний захист; благодійність; творчість та самореалізація; 4) за особливостями фінансування: спонсорський, інвестиційний; кредитний; бюджетний; грантовий; благодійний; 5) за територією: міжнародні; національні; регіональні; обласні; районні / міські; селищні / територіальні громади [13].

Кожен з етапів має своє призначення і характеристику (табл. 1.1).

Таблиця 1.1

Характеристика етапів соціального проектування

№ з/п	Назви етапів	Характеристика етапів
1	Попередній	Полягає в обґрунтуванні актуальності проекту
2	Цільовий	Включає визначення цільової аудиторії, мети, завдань
3	Підготовчий	Аналіз існуючих проектів, збір і оцінка інформації
4	Процедурно-організаційний	Визначення процедур з розробки і реалізації проекту
5	Комунікаційний	Донесення інформації про проект до виконавців та цільової аудиторії
6	Апробаційний	Апробація проекту на обмеженій групі
7	Контрольно-налігичний	Контроль за дотриманням процедур з реалізації проекту
В об'єднаних територіальних громадах (ОТГ)		
1	Презентація	Представлення організації або групи, мешканців ОТГ, які представляють проект
2	Формулювання проблеми	Характеристика ситуації та опис; визначення кола людей, яких стосується проблема, наведення кількісної та якісної інформації
3	Визначення мети	Те, заради чого починається проект
4	Завдання проекту	Конкретні кроки, які потрібно зробити для зміни ситуації на краще в процесі виконання проекту
5	Робочий план	Пояснення процесу виконання проекту, визначення відповідальної особи, задіяних ресурсів, термінів виконання завдань проекту
6	Оцінка виконання проекту	Визначення способу оцінки ефективності проекту

№ з/п	Назви етапів	Характеристика етапів
7	Кошторис проекту	Повна вартість проекту та конкретного кроку проекту зокрема за рахунок позабюджетних коштів органів місцевого самоврядування, власних і залучених коштів (коштом ОТГ), благодійних внесків, інших джерел, що передбачені чинним законодавством України

Джерело: розроблено автором за джерелом: [4, 36]

На сьогоднішній день створення соціальних проектів стало поширеним бізнесом і, отже, спричинило виникнення спеціальних організацій грантодавців, що вимагають розгорнутих обґрунтувань, що пред'являються проектів. При цьому найважливішою частиною обґрунтування соціальних проектів постає їхнє соціально-філософське обґрунтування, що затребує необхідний методологічний апарат. Істотно, що кожному типу суспільства (індивідуалістичному чи колективістському) відповідає свій тип соціального проекту та принцип його реалізації (свободи волі або досконалості суспільних відносин) [14].

В якості суб'єкта з соціальними проектами можуть виступати як окремі індивіди, так і колективи, комерційні та некомерційні організації, органи державної влади і місцевого самоврядування, що мають на меті перетворення національної дійсності. Об'єктами проектування є громадські соціальні явища, різні елементи і підсистеми, регіональні та місцеві товариства, окремі соціальні групи, колективи), людина як суб'єкт соціальних робіт [23].

Місьцеве самоврядування є одним з ключових елементів громадських зрушень в сучасній Україні. Констатуємо дану інформацію, слід прийняти до уваги, що це один з найбільш складних рівнів управління, специфіка якого значним ступенем визначається неспроможністю вирішувати і оперативно вирішувати гранично широке коло проблем, що зачіпають щоденні інтереси людей при крайньої граничності неможливих для цих соціальних ресурсах [5]. Цілком природно, що стає вкрай затребуваним пошук і застосування технологій, які забезпечують результативність муніципальних практик, сприятливих

консультацій місцевих громад, їх поступальному розвитку в нестабільному світі і – головне – які забезпечують поліпшення якості життя громадян.

До таких технологічних робіт відносяться технології соціального проектування як специфічного виду діяльності, пов'язаного з науковим визначенням варіантом плану розвитку соціальних процесів і явищ та з цілеспрямованою зміною соціальних інститутів. Незмінні переваги організації муніципального управління на проектній основі пов'язані з тим, що будь-який соціальний проект, виступаючи як лікалізація за місцем і часом наведення, що визначається задумом ініціатора, дозволяє, по-перше, сконцентрувати ресурси; по-друге, адекватно і своєчасно оцінити ефективність їх застосування і ступінь досягнення отриманих результатів; по-третє, мобілізувати для досягнення цілей неспроможний людський капітал і, перш за все, є інтелектуально компетентним [15].

В сучасних умовах більші соціальні проекти, в тому числі й ті, що реалізуються на муніципальному рівні, можуть бути успішними лише у випадку включення в них інституту громадянського суспільства, в яких концентрується громадянська ініціатива населення, артикулюються найбільш суттєві інтереси представників різних соціальних груп. Участь цих інститутів у розробці та здійсненні соціальних проектів суттєво сприймають їх стримання за рахунок пропозицій та ініціатив безпосередніх, не включених до процесу муніципального управління людей. У даному випадку створюється можливість для впровадження в управління різних моделей краудсингу на передачі управлінських функцій широкому колу, що координують при цьому свою діяльність за допомогою інформаційних технічних [1]. При цьому інститути громадянського суспільства приймають на себе частину відповідальності за результати управлінських рішень і дій.

Таким чином, соціальне підприємництво є підприємницькою діяльністю, спрямованою на позитивні інноваційні зміни в суспільному середовищі та вирішення соціальних проблем за рахунок доходів, одержаних від власної діяльності [17, с. 5]. Порівняно із традиційним бізнесом, який функціонує заради максимізації прибутку, соціальне підприємництво виконує соціальні функції та

спрямовує свою діяльність у розвиток тих сфер, де для державних підприємств це не є можливим через дефіцит фінансування, в той час як приватний сектор не зацікавлений у зв'язку з низькою рентабельністю.

Основна відмінність між підприємництвом і соціальним підприємництвом полягає в характеристиках виробленої цінності. У випадку простого підприємництва це є ринковою цінністю, що може виражатися в категоріях доходу і прибутку. Натомість результат функціонування соціального підприємництва – соціальний ефект, одержуваний великою часткою суспільства або можливо й усім суспільством. При цьому цільовими групами є найменше захищена та частина населення, у яких відсутня фінансова можливість або політичі важелі для досягнення такого ефекту власними силами [18, с. 22].

Початком розвитку соціального підприємництва в Україні були 2000-ні роки, однак і до сьогодні воно ще не розвинене достатньо через відсутність: достатніх знань про нього, спеціалізованих законодавчих актів, що могли б регулювати це питання, знань щодо відмінностей соціального підприємництва від інших форм підприємництва, а також його ролі у розвитку суспільства та громад. Соціальне підприємництво доволі часто плутають з організаціями, що займаються благодійністю.

Основні проблеми соціального підприємництва пов'язані із: відсутністю спеціалізованих послуг щодо його розвитку; неможливістю соціальних підприємств ефективно конкурувати у сфері державних закупівель за раунок великим розмірам контрактів, вимог до попередньої кваліфікації, затримки платежів та ін.; обмеженістю доступу до інвестиційних фінансових ресурсів у зв'язку з недостатнім розумінням інвесторами та кредиторами сутності й гібридних бізнес-моделей соціальних підприємств; відсутністю стартового капіталу. Поряд із цим, не дивлячись на складність пошуку початкових інвестицій, більшою частиною соціальних підприємців визнається виникнення ще гостріших фінансових проблем на етапі зростання чи на стадії зрілості розвитку соціального підприємства, спричинених труднощами у доступі до зростання капіталу та відсутністю інформації про соціальний вплив і значення соціальних підприємств,

що перешкоджає виникненню зацікавленості в їх розвитку з боку приватних інвесторів та широкої громадськості [16].

Отже, соціальне підприємництво є корисним для суспільства і має великі перспективи в подальшому, вносить вагомий внесок в економіку України. Нині воно ще не настільки розвинуте, дуже важливою буде допомога з боку держави щодо створення сприятливої державної політики, надання проектів та програм підтримки розвитку таких підприємств. Неодмінно важливими факторами впливу можуть бути і співпраця соціальних підприємств з представниками органів місцевої влади та державні замовлення їхніх товарів та послуг, державна підтримка у наданні пільгових умов з метою оренди приміщення чи вирішення різних громадських питань. Вагомою часткою допомогти в розвиток соціального підприємництва буде вкладення матеріальних коштів з боку благодійників та придбання їхньої продукції чи користування їхніми послугами населенням. Всі ці дії позитивно вплинуть на розвиток економіки України в майбутньому.

1.2. Особливості підтримки соціальних проектів на рівні держави

Управління проектом (проектне управління) – особий вид управлінської діяльності, що базується на попередній легальній розробці комплексної-системної моделі дій з досягнення рігінальної мети і спрямований на реалізацію цієї моделі» [19, 20, 21]. В результаті використання проектної техніки можуть бути створені умови включення в безпосередній соціальний-технічний метод інституту громадянсько суспільства не в формі епізодичного підключення, а у формі, що дорівнює повноправному учаснику на всіх стадіях проектного циклу.

Однак, на сьогоднішній день на цьому рівні не склалася система взаємодії органів місцевого самоврядування та інститутів громадянського суспільства в розробці та реалізації соціальних проектів, що в значній мірі відбиває загальну ситуацію, що характеризується неефективністю взаємозв'язків владних структур та інститутів громадянського суспільства. На місцевому рівні її нерідко визначають як «кризу місцевого розвитку», ознаками яких називають обмеженість і нерегулярність участі громадян у рішенні місцевого значення, абсентеїзм значної

частини населення, відсутність патернів трансформації культурних та громадянських ініціатив в ініціативи політичні [22].

У наведених умовах необхідний науковий пошук і практична апробація технологічних моделей, які будуть сприяти оптимізації взаємодії органів місцевого самоврядування та інститутів громадянського суспільства у реалізації соціальних проектів. Перетворення дійсності в рамках складання інженерної діяльності здійснюється за допомогою соціально-технічних оптимальних способів визнання. Однією з альтернатив при цьому може бути успішно апробована в багатьох країнах світу форма фінансування суспільно значущих проектів на засадах використання ДПП. У найбільш загальному вигляді таке партнерство передбачає співпрацю органів державної влади та приватного сектора щодо реалізації спільних заходів, розподілу робіт і ризиків між партнерами під час реалізації конкретних проектів.

Потреба в ДПП є як раніше та і нині й причиною обмеженого фінансового капіталу та бюджетного обмеження в державному секторі, а активізація приватного капіталу потрібна для швидшого запровадження дорогих проектів.

До безлічі функцій в ринкових умовах входять державні, які зазвичай не виконуються. Як зазвичай, виходом з цієї ситуації є об'єднання державного регулювання з можливостями приватного сектора, тобто вони стають партнерами. Ці відносини проявляються саме в ДПП [5]. Останніми роками ДПП показало чималу кількість позитивних переваг, що включають утворення приватного сектора економіки, прискорення розвитку, зниження вартості інвестиційних проектів, сприяють зростанню національної економіки та зміцненню національної інфраструктури. Нині ДПП має іншу роль. Мова йде про новий формат розуміння ДПП, як фактора, що має вплив на рішення та їх прийняття що стосуються інвестицій. На доказ цього є дослідження [6-9], в яких є чіткі докази та обґрунтування ролі ДПП в системі забезпечення інвестиційної привабливості (Додаток А).

Термін «державно-приватне партнерство» в розширеному сенсі містить всі форми кооперації між державою і приватним сектором, що існують між

вирішенням завдань, що мають зазвичай відношення до компетенції держави, та безпосередньо державою, з одного боку, а приватизацію – з іншого [10].

ДПП визначається як надзвичайно вигідна середньо- і довгострокова співпраця між державою і бізнесом, що здійснюється в різних формах (від контрактів на виконання робіт, акціонів й закінчуючи консультаціями держави і бізнес асоціацій) і яке має на меті вирішення політичних і суспільно значимих завдань на національному, регіональному і місцевому рівнях [11-12].

Згідно чинного законодавства за ознаками ДПП:

- надаються права управління (користування, експлуатації) об'єктом партнерства або придбання, створення (будівництво, реконструкція, модернізація) об'єкта ДПП з подальшим управлінням (користуванням, експлуатацією), за умови прийняття й виконання приватним партнером інвестиційних зобов'язань згідно договору, укладеного в рамках ДПП;

- здійснюються довготривалі відносини (від 5 до 50 років);

- передається приватному партнеру частина ризиків на основі ДПП;

- вкладаються приватним партнером кошти в об'єкти партнерства із джерел, що не заборонені законодавством.

Враховуючи наукові та нормативні визначення поняття ДПП, а також його основні ознаки, можна визначити, що ДПП у сфері освіти і науки – це правовий механізм взаємодії і співробітництва державних (органи публічної адміністрації) і приватних (приватні особи) партнерів у напрямі розвитку державної політики у сфері освіти і науки. Основні принципи, на підставі яких здійснюється ДПП, передбачені законодавством, серед них: рівність перед законом державних та приватних партнерів [40].

Тобто, не може бути надано переваги жодному із партнерів з огляду на їхній статус (державний чи приватний), адже навіть етимологічно підтверджується рівність сторін у таких відносинах, як партнерство. Так, у Словнику іншомовних слів зазначено, що «партнерство (фр.) – організація співпраці, за якою дві або більше сторін домовляються про спільні дії з метою досягнення спільної мети» [9]. Тлумачний словник української мови дає визначення слову партнерство як

«положення партнера, того, хто бере участь з ким-небудь у спільній справі, занятті; узгоджені, злагоджені дії учасників спільної справи; взаємні відносини, контакти держав, громадських угруповань, підприємств і т. ін., оснований на взаємовигідності та рівноправності» [10, с. 890].

ДПП – заборона будь-якої дискримінації прав державних чи приватних партнерів. Відповідно до ст. 1 Закону України «Про засади запобігання та протидії дискримінації в Україні» [11], дискримінація – ситуація, за якої особа та/або група осіб за їх ознаками раси, кольору шкіри, політичних, релігійних та інших переконань, статі, віку, інвалідності, етнічного та соціального походження, громадянства, сімейного та майнового стану, місця проживання, мовними або іншими ознаками, які були, є та можуть бути дійсними або припущеними, зазнає обмеження у визнанні, реалізації або користуванні правами і свободами в будь-якій формі, встановленій Законом, крім випадків, коли таке обмеження має правомірну, об’єктивно обґрунтовану мету, способи досягнення якої є належними та необхідними).

Отже, за допомогою ДПП узгоджуються інтереси державних та приватних партнерів задля одержання взаємної вигоди.

Окрім того, законодавством передбачені особливості фінансування ДПП у сфері освіти, яке, відповідно до ст. 81 Закону України «Про освіту», може здійснюватися за рахунок:

- приватного партнера та його фінансових ресурсів;
- запозичених в установленому порядку фінансових ресурсів;
- за рахунок коштів з державного та місцевого бюджетів;
- інших джерел, що є не заборонені законодавством.

ДПП щодо об’єктів державної і комунальної власності здійснюється без зміни цільового призначення та форми власності цих об’єктів.

Аналіз спеціальної літератури та нормативно-правової бази, врахування специфіки функціонування та фінансування соціальної сфери дозволив відокремити основні особливості формування механізмів ДПП в соціальній сфері (Додаток Б).

Приватні партнери не мають права одержувати в якості передачі рухоме та/або нерухоме державне та/або комунальне майно, у тому числі земельні ділянки, в оренду, концесію, оперативне управління та інше розпорядження. Не може бути предметом застави, стягнення і джерелом погашення боргу рухоме та/або нерухоме державне та/або комунальне майно, у тому числі земельні ділянки, що передані приватному партнеру. По відношенню до цього майна не можуть вчинятися будь-які дії, внаслідок яких може бути припинена державна або комунальна власність на дані об'єкти.

Прикладом ДПП може бути укладання «4-сторонньої угоди між Міністерством освіти і науки України, Херсонською обласною державною адміністрацією, компанією «Марлоу Навігейшн» та Херсонською державною морською академією, завдяки якій в рамках навчального закладу було створено нову навчально-тренувальну базу [43]; укладання Меморандуму Про співробітництво між Міністерством освіти і науки України і ТОВ «ЗІП», Меморандум Про співробітництво між Міністерством освіти і науки України і Будівельною палатою, Меморандум Про співробітництво між Міністерством освіти і науки України і ТОВ «КНАУФ ГПС Київ» [14, 44] тощо.

Отже, перспективними та паритетними учасниками реалізації проектів ДПП є:

- державні партнери (органи державної та регіональної влади та місцевого самоврядування);
- приватні партнери (бізнес структури, приватні освітні заклади);
- інституціональні партнери (державні та муніципальні заклади вищої освіти, громадські інституції).

Необхідним є також окреслення основних функцій, які виконуються при реалізації проектів ДПП (рис. 1.2).

Так, реалізація проектів ДПП, у першу чергу, пов'язана із мобілізацією ресурсів (матеріальних, фінансовий, кадрових) саме приватного бізнесу. Це забезпечує приріст обсягу та підвищення якості послуг, які надаються ЗВО.

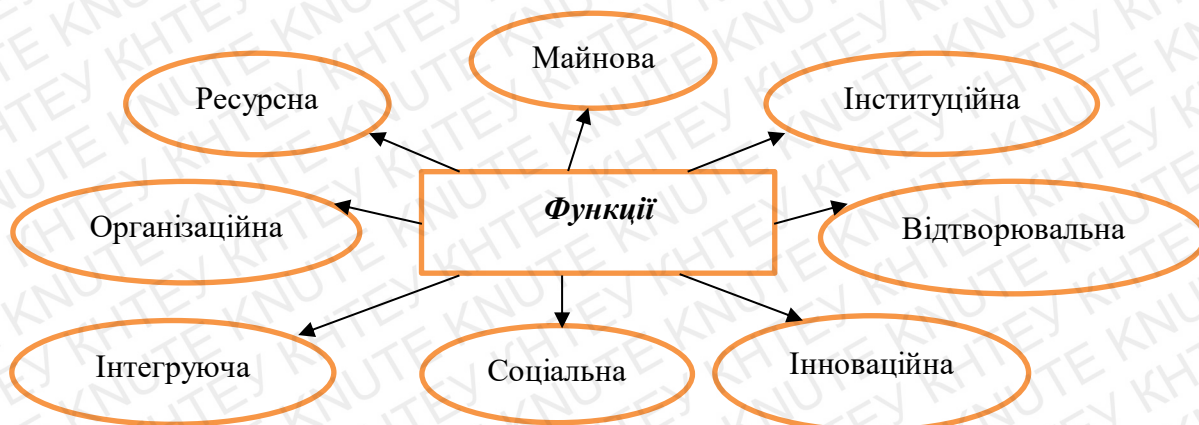

Рис. 1.2. Функції, які виконуються при реалізації проектів ДПП

Джерело: розроблено автором

Можливим варіантом у цьому випадку є приріст також бюджетного фінансування. Майнова функція реалізується через зростання масштабів та якісного оновлення об'єктів власності учасників партнерства. Механізм фінансування соціальних послуг є можливим за умов застосування різноманітних джерел фінансових ресурсів і варіантів фінансування. Оптимальна модель фінансування соціальних послуг повинна передбачати мобілізацію стабільних фінансових ресурсів, що можуть бути необхідними для надання доступних і якісних соціальних послуг, та побудову такої системи використання коштів, яка передбачала б ефективне їх використання в інтересах громади (Додаток В).

Місцевий бюджет є основним джерелом фінансування соціальних послуг. Реалізуючи повноваження щодо організації надання соціальних послуг у громаді, орган місцевого самоврядування може також сприяти залученню коштів з інших джерел, якими можуть бути ресурси благодійників, меценатів та інших суб'єктів

Актуальний в даний час інтерес до соціального проекту в туристичній сфері, зокрема, з масовим розповсюдженням такого виду науково-прикладної та професійної діяльності, як проектне управління (project management). Він представляє собою «застосування сучасних технік і систем менеджменту для виконання проекту з початку до кінця, досягнення поставлених цілей нескінченних результатів, якості, часу і ціни» [25].

Однією з найважливіших завдань як органів державної влади та місцевої влади, а й населення виступає включення громадян у процес місцевого управління. Послідовна та систематична робота органів місцевого самоврядування буде плідною, якщо зацікавленість до здійснення місцевої влади йтиме «знизу» від самого населення [26, с. 93].

Таким чином, для ефективної роботи ОТГ необхідно передусім прагнення і воля громадян, а також посадових осіб органів державної та місцевої влади вирішувати цю проблему спільними зусиллями. Вирішення цього завдання може бути досягнуто виключно спільними зусиллями органів держави, місцевого самоврядування та громадянським суспільством.

Однак у сучасному суспільстві «синхронність» у ході їхньої взаємодії відсутня. Повноваження зосереджено переважно у руках держави. Найчастіше реалізується патерналістський деспотизм, причому у особливій формі. Отримуючи цілком легітимне право вирішувати від імені народу, держава надає правовизначати суспільні інтереси. Відсутність загальнодержавного регламенту, що встановлює повноваження і як по вертикалі, і по горизонталі, встановлюючого обов'язкові процедури узгодження дій державних, місцевих і громадських структур, призводить до монополізації управління державними структурами. Протистояти державному намісництву, заснованому на централізованому керівництві, реалізованому виборними на місцях, перенесення державної відповідальності на місцевий рівень, забезпечити «стійке існування» та охорону прав громадян можливо, насамперед, за рахунок ефективної самоорганізації громадських та напівгромадських організацій, за рахунок активної громадянської позиції індивідів, що підтримуються централізовано [27].

У свою чергу, і громадські форми, зацікавлені в рішенні проблем місцевих витрат, повинні прагнути включитися в реальний процес управління, не обмежуючись лише публічними акціями, у яких демонструється їх позиція. До числа таких місць, на яких можуть бути знайдені точки співпадання між місцевою владою і представниками громадянського, відносяться розроблювані і реалізовані соціальні проекти.

В рамках дослідження практики взаємодії органів місцевого самоврядування і інститутів громадянського суспільства в процедурі соціального проекту мають значення два аспекти: по-перше, адміністративно-бюрократичний характер розповсюджувальних органів місцевого самоуправління, і, по-друге, те, що представницькі органи мають громадський характер і нерідко сприймаються як інститут громадянського суспільства.

На наш погляд, одним з найбільших варіантів забезпечення конструктивного рівня взаємодії органів місцевого самоврядування та інституту громадянського суспільства в реалізації соціальних проектів може виступати соціальний-технічний технологічний підхід. Він дозволяє отримати оптимальний соціальний результат при найменших управлінських витратах.

Технічні рішення у сфері оптимізації взаємодії інститутів громадянського суспільства і органів місцевого самоврядування в рамках соціального проектування доцільно розробляти і здійснювати в рамках напрямів: діагностики диспозицій учасників проекту; створення каналів участі; мотивації до участі місцевих службовців; взаємного контролю в процесі соціального проектування.

Таким чином, впровадження соціально-технологічного підходу до організації взаємодії органів місцевого самоврядування й інститутів громадянського суспільства реалізації соціальних проектів передбачає системну соціальну діагностику диспозицій учасників та проблемних полів, що виникають у ході спільної роботи; створення каналів участі як за допомогою традиційних форм, так і нововведень (краудсорсинг, парсипативне бюджетування); ефективну мотивацію учасників; організацію взаємного контролю під час проектної діяльності. В умовах високого навантаження на бюджетну систему країни соціальні інновації можуть відіграти значну роль у розвитку суспільства, впливаючи на економію державних витрат на соціальну сферу за одночасного поліпшення якості життя громадян.

РОЗДІЛ 2. АНАЛІЗ ПІДХОДІВ ВПРОВАДЖЕННЯ СОЦІАЛЬНИХ ПРОЕКТІВ В УКРАЇНІ

2.1. Аналіз кращих соціальних проектів від громад України

Усунення негативних наслідків від реалізації соціальних проектів та формування соціального потенціалу у територіальних громадах потребують відповідного інструментарію їх вирішення, що передбачає необхідність пошуку та залучення суттєвих фінансових ресурсів.

Реформа децентралізації дала такий поштовх до формування дієздатного та найбільш наближеного до громадянина інституту влади – місцевого самоврядування. Добровільне об'єднання територіальних громад дозволило новоутвореним органам місцевого самоврядування дістати відповідні повноваження та ресурси, що їх раніше мали міста обласного значення [29]. Щодо соціального розвитку, то не менше значення матиме здійснення контролю та проведення моніторингу надання послуг соціальної сфери. Реформування місцевого самоврядування та територіальної організації влади в Україні зумовлює нагальну потребу у встановленні чіткого механізму розподілу повноважень між органами місцевого самоврядування та органами виконавчої влади, виконання повноважень у сфері соціального захисту на різних рівнях адміністративно-територіального устрою за принципами субсидіарності та децентралізації. Децентралізація повноважень в сфері соціального захисту та соціального забезпечення покликана сприяти наданню соціальної допомоги, послуг та пілг на засадах доступності, якості та ефективності [21, 30].

Соціальна орієнтованість економіки держави передбачає розробку та реалізацію соціальних програм та проектів, які мають чітко визначений адресний характер та цільову спрямованість. В Україні активно розробляються соціальні проекти. Тому виникає питання, чи всі вони можуть бути реалізовані з мінімальними витратами часу та коштів. Саме тому актуальності набувають питання аналізу існуючих соціальних проектів на предмет їх ефективності, результативності та доцільності реалізації.

Широке коло різноманітних міжнародних фондів і організацій здійснюють підтримку соціального підприємництва в Україні [31]. Починаючи з 2011 року, в рамках проекту «Розвиток соціального підприємництва», що реалізувався Фондом «Східна Європа», Британською радою, Міжнародним фондом «Відродження», «Price WaterhouseCoopers в Україні», Ерсте Банком і Українським фондом підтримки підприємництва в країні було відкрито три центри (у Львові, Донецьку та Криму), де надавалася інформаційно-методична підтримка для проявляючих інтерес до теми соціального підприємництва.

На сьогоднішній день подібні центри наявні у містах Львові, Ужгороді, Житомирі. Також, у 2017 році проектом міжнародної технічної допомоги «Партнерство для розвитку міст» (Проект ПРОМІС) видано Посібник «Що слід знати про соціальне підприємництво».

16 жовтня 2015 року у прес-центрі Міністерства соціальної політики України відбулось засідання Конкурсної комісії Всеукраїнського конкурсу «Найкращий соціальний проект України»-2015. Цього року за статус та призовий фонд Конкурсу змагались 26 проектів півфіналістів, які представляли громадський, приватний та державний сектори з різних куточків України (рис. 2.1).

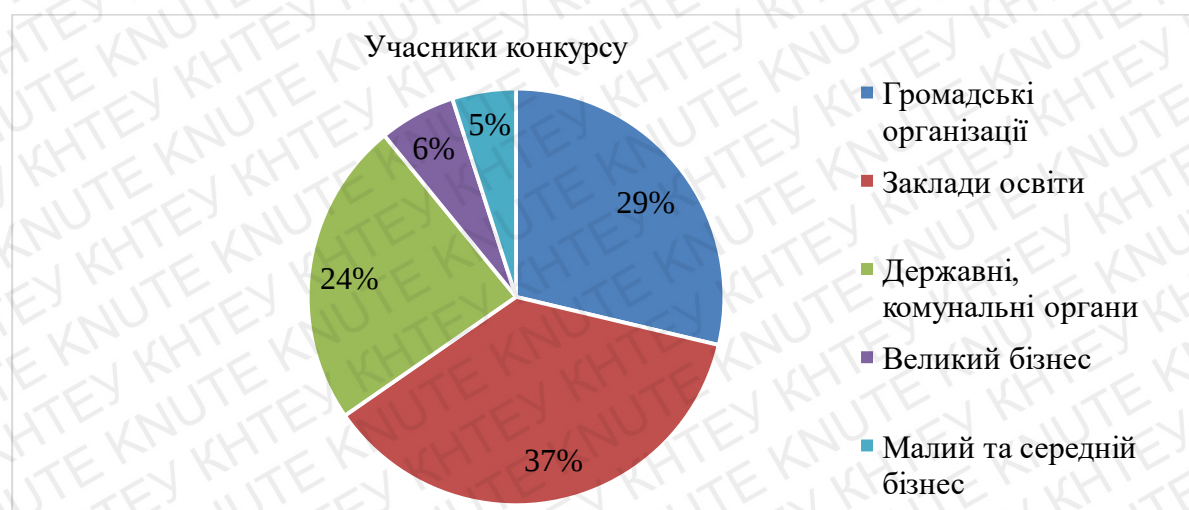

Рис. 2.1. Найкращі соціальні проекти 2015 року

Джерело: складено автором за даними [34]

В Україні в березні 2018 року почав свою роботу новий проект «Соціальне підприємництво: досягнення соціальних змін за ініціативою «знизу», який

втілюється в життя за грошової допомоги ЄС. У лютому 2018 року Українська соціальна академія повідомила про збір заявок у рамках міжнародної програми Social Impact Award, що включає в себе навчання молодих людей від 17 до 25 років, які бажають дізнатися більше з соціальним підприємництвом, мають свої ідеї соціального підприємства або ж хочуть свій соціальний бізнес [33].

Журнал PROactive за підтримки Міністерства молоді та спорту України оголосив переможців Social Project Awards 2018 (Додаток Г).

Крім того, на сьогодні Миколаївська область приймає участь у 7 міжнародних проектах, які в майбутньому забезпечать формування соціального потенціалу територіальних громад, на сьогодні є:

1. Програма «U-LEAD з Європою», яка отримала грошову допомогу від ЄС та його країн-членів Данії, Естонії, Німеччини, Польщі та Швеції. Термін реалізації проекту з 01.01.2016 по 30.06.2020, з бюджетом у 102 млн євро.

2. Програма DOBRE «Децентралізація приносить кращі результати та ефективність». Проект розраховано на п'ять років з 08.06.2016 по 07.06.2021, вартість проекту – 50 млн дол. США. Програма допомагатиме територіальним громадам зростати і процвітати шляхом посиленого місцевого самоврядування та створення кращих умов для розвитку і, водночас, слугувати моделями та мотиваторами для інших громад, котрі планують об'єднання.

3. Проект SKL «Підтримка децентралізації в Україні», на меті якої було надання допомоги у втіленні в життя реформи децентралізації влади та забезпечення її довготривалого впливу шляхом покращення місцевого самоврядування та надання послуг. Сума допомоги була в розмірі 31,8 SKL. Основними напрямками діяльності проекту є: фінансова децентралізація; децентралізація у сфері освіти; комунікація реформ.

4. Проект «Розробка курсу на зміцнення місцевого самоврядування в Україні (ПУЛЬС)» спрямований на створення сприятливого середовища для проведення реформи децентралізації в Україні, зміцнення місцевого самоврядування, поглиблення демократичних процесів розвитку територіальних громад і стабільності держави. ПУЛЬС готує секторальні Стратегії реформ та

законодавчі карти їх реалізації у 9 сферах: ресурсні (земля та майно, сталий 48 розвиток громад, місцеві фінанси) та сервісні (освіта, охорона здоров'я, соціальний захист, адміністративні послуги, житлово-комунальне господарство, управління персоналом та організаційні питання) [8, 12, 28]. Проектна допомога становить 8,2 млн дол. США. Термін реалізації – з 14.12.2015 по 13.12.2020.

5. Програма «Децентралізація і реформа місцевого самоврядування в Україні» впроваджується у рамках Плану дій Ради Європи для України на 2018-2021 роки. Загальною метою Програми є реалізація децентралізаційної реформи в Україні та формування сталої системи місцевого самоврядування. Бюджет програми складає 1,9 млн євро.

6. Проект PeaseCorps «Розвиток громад» – один з трьох проектів Корпусу миру в Україні, реалізується з 1992 року. Починаючи з грудня 2017 року, бенефіціаром проекту виступає Міністерство регіонального розвитку, будівництва та житлово-комунального господарства України (сьогодні – Міністерство розвитку громад та територій України). Згідно меморандуму про співпрацю, проект триватиме до грудня 2022 року. Загальна вартість проекту – 5 млн дол. США [28]. Метою проекту є допомога органам місцевого самоврядування та громадським організаціям в їхній діяльності, що направлені на сталий розвиток громад.

7. Проект «Гендерне бюджетування в Україні» (ГОБ) здійснюється з метою підтримки Міністерства фінансів України в процесі залучення гендерно орієнтованого бюджетування в Україні за грошової допомоги Швеції. Основна мета Проекту ГОБ – допомагати зростанню економічної ефективності витрат бюджету через прорахування потреб різних вікових категорій жінок та чоловіків в Україні. Період впровадження Проекту ГОБ – з 2014 по 2021 роки.

Формування соціального потенціалу регіону має передбачати: проведення ефективної демографічної політики; проведення ефективної соціальної політики й політики зайнятості; розширення соціальної інфраструктури регіону та стимулювання її розвитку; зростання обсягів соціальних інвестицій; підвищення якості надання соціальних послуг; удосконалення соціальних стандартів і

контроль за їх дотриманням; створення сприятливих умов для формування регіональних соціальних мереж та ін. Отже, проекти міжнародних донорів дозволяють не лише пришвидшити рух українських громад до європейських стандартів і сформувати міцне громадянське суспільство, але й безпосередньо допомагають крок за кроком покращувати інфраструктуру міст [8, 29].

8. У 2018 році Миронівський хлібопродукт став ініціатором грантового конкурсу «Село: Кроки до розвитку». Компанія розширила територію проведення конкурсу на 5 регіонів і збільшила розмір гранту до 50 тис. грн [1, 32]. Грант на втілення власного проекту мали можливість одержати мешканці сіл Бершадського, Гайсинського, Тростянецького, Тульчинського, Немирівського, Липовецького, Оратівського та Могилів-Подільського районів Вінницької області, а також шести районів Черкащини, трьох – Тернопільської області, чотирьох – Івано-Франківської та Петриківського району Дніпропетровщини. Крім того, сума гранту збільшилась із 40 до 50 тис. грн. Миронівський хлібопродукт втретє проводив конкурс «Село: Кроки до розвитку». У цьому році програма отримала нагороду в Конкурсі кейсів з корпоративної соціальної відповідальності за внесок у розвиток міст та спільнот у 2017 році. Конкурс покликаний виявити та підтримати проекти, які матимуть суттєвий вплив на розвиток сіл та покращення добробуту громадян. Партнером Миронівського хлібопродукту в цій ініціативі стали громадські організації, зокрема «ВОО «Спілка підприємців «СТІНА» у Вінницькій області [30, 33, 34].

Проект Миронівського хлібопродукту «Село: Кроки до розвитку» сприяє не лише поширенню підприємництва в селі та є зразком того, як успіх 1-ї людини може здійснити позитивний вплив на розвиток цілої громади. В цьому році від проекту, зокрема у Вінницькій області, очікується розвиток мікропідприємництва в селах, генерація нових ідей для бізнесу, що базується на розвитку потенційних можливостях краю та місцевих ресурсів. Конкурс стартував у 2016 році і був реалізований у 3 районах Черкаської області. У результаті 10 грантерів отримали безповоротну фінансову допомогу до 40 тис. грн. У 2017 році проект розширив свою географію і на Вінницьку область. Миронівський хлібопродукт інвестував у

бізнес-ініціативи мешканців сіл 6 районів Черкаської області, 5 – Вінницької. Минулого року в рамках програми було визначено 45 переможців, які отримали гранти до 40 тис. грн на розвиток своїх ініціатив.

Напочатку у Матвіївській територіальній громаді (ТГ) не мали планів щодо того, щоб створити Центр надання соціальних послуг (ЦНСП), так як громада невелика – всього сім тисяч жителів. В планах була купівля цих послуг у сусідній громаді. Проте здійснювати оплату фахівцям та працівникам соціальної роботи на віддалених робочих місцях було занадто дорого. Тому, з метою економії коштів вирішили налагодити надання соціальних послуг самостійно.

Нині у Матвіївському Центрі надання соціальних послуг працює 8 працівників, а саме: по два фахівці із соціальної роботи й чотири соціальних працівники. Мліївській громаді пощастило, що один з фахівців за освітою психолог, який допомагає родинам, що опинилися у скрутній життєвій ситуації (Додаток Д, Д.1).

На сьогоднішній день соціальна служба Матвіївської ТГ піклується про 61-річного безхатченка, що мав раніше будинок у селі, а нині знову повернувся сюди, та так сталося, що йому немає, де жити. Чоловікові уже відновили документи, допомогли влаштуватися в одну благодійну організацію у Запоріжжі, надали допомогу в проходженні медичного обстеження, щоб була змога оформити групу інвалідності, аби він мав пенсію [38, 39].

9. ЮНІСЕФ та партнери проекту «СПІЛЬНО. Соціальні послуги для сімей у громадах» провели аналіз системи соціальних послуг у 12 громадах на Сході України. За результатами аналізу було напрацьовано десять основних рекомендацій, які допоможуть покращити послуги у громаді (Додаток Д, Д.2). Ці рекомендації є універсальними й можуть знадобитися іншим громадам, які зараз працюють над розвитком системи соціальних послуг [35].

Говорячи про конкурс досліджень кібербезпеки США та України 2021 року, наразі CRDF Global приймає пропозиції від спільних команд американських та українських дослідників для участі в конкурсі досліджень кібербезпеки США та України 2021 року.

У сучасному взаємопов'язаному світі кібератаки швидко стають частим, дорогим і небезпечним явищем. Урядові установи, малі підприємства, великі корпорації та окремі особи ризикують втратити свою особистість, великі суми грошей та особисту інформацію. Середня вартість атаки зловмисного програмного забезпечення на компанію становить 2,4 млн дол. США. Підприємства та уряди щороку експоненціально збільшують свої витрати на роботи та програми, пов'язані з кібербезпекою.

З цією метою CRDF Global наразі приймає пропозиції від спільних команд американських та українських дослідників, які зосереджуються на дослідженнях кібербезпеки, включаючи, але не обмежуючись, великі дані, машинне навчання (ML), штучний інтелект (AI), мережі 5G, безпеку як послугу (SECaaS) та інші.

Нагороди в розмірі до 150 000 дол. США (75 000 дол. США для української команди та 75 000 дол. США для дослідницької групи) будуть надані протягом 12 місяців.

Отже, забезпечення підтримки державою пріоритетних напрямів людського розвитку сприяє підвищенню якості життя населення, розвитку сфер діяльності, які впливають на формування та розвиток людського потенціалу. Об'єктивна необхідність бюджетних видатків передбачає належне виконання державою суспільно необхідних функцій для задоволення потреб людського розвитку. В Україні важливим аспектом є забезпечення гнучкості та виваженості державної фінансової політики щодо людського розвитку. Відтак, підвищується роль державних соціальних програм та посилюються вимоги до підвищення ефективності їх фінансового забезпечення.

2.2. Європейський досвід впровадження соціальних проектів державного рівня та їх ефективність

Концепція соціальних інновацій не є новою, проте різні держави, які господарюють суб'єкти, представники громадських та некомерційних організацій по-різному розкривають це явище, виділяють як пріоритетні різні сфери життя товариства. Інтегратором та розповсюджувачем соціальних інновацій визнано

Центри інновацій у соціальній сфері (Centre for Social Innovation), діяльність яких отримала широке поширення у всьому світі. У свою чергу, діяльність вищого керівництва з розвитку соціальних інновацій у різних країнах суттєво відрізняється.

Завдання Європейської комісії (ЄС) – стимулювання зайнятості та освоєння ринком інноваційних рішень. Діяльність чинної в рамках ЄС Комісії із соціальних інновацій (Commission on social innovation) заснована на ініціативі Співки інновацій (Innovation Union initiative, 2010 р.) та Пакету соціальних інвестицій (Social Investment Package, 2013 р.) [40]. Ключовими цілями підтримки соціальних інноваційних рішень є наступні:

- 1) підтримка підприємців, які у інноваційній сфері;
- 2) мобілізація інвесторів та громадських організацій;
- 3) обмін інформацією про соціальні інновації в ЄС;
- 4) просування соціальних інновацій як джерела розвитку та забезпечення зайнятості.

Союз інновацій було створено у 2010 році як флагманську ініціативу стратегії «Європа 2020» («Europe 2020»), що спрямована на посилення сильних та усунення слабких сторін ЄС щодо інновацій. Для цього Союз інновацій запровадив розширений стратегічний підхід до управління інноваціями, включивши до нього заходів щодо регулювання попиту інноваційної екосистеми: державний сектор, бізнес, академічні кола, фінанси [41]. Даний підхід дозволив розподілити обов'язки та визначити дії між суб'єктами, що у формуванні рамок умов інновацій. Для оцінки досягнутого успіху діяльності Співки інновацій у 2015 році було проведено опитування зацікавлених сторін, у результаті якого визначено ключові блоки успіху: зменшення фрагментації інновацій, впровадження цінних ідей ринку, посилення соціальної та територіальної згуртованості та інші (Додаток Д, Д.3).

Основним досягненням у рамках пріоритету щодо зміцнення бази знань та зменшення фрагментації є впровадження ідеї про єдине дослідному просторі,

відкритому для всього світу і заснованому на внутрішньому ринку (European research area), а також рамкової програми Horizon 2020.

Horizon 2020 – це найбільша програма досліджень та інновацій ЄС на 2014–2020 роки. Оскільки оцінка є невід'ємною частиною будь-яких рамкових програм ЄС, програма Horizon 2020 була оцінена з 5 позицій: (1) актуальність; (2) ефективність; (3) результативність; (4) узгодженість; (5) цінність [41].

У 2013 році ЄС закликала держави-члени приділити пріоритетну увагу соціальним інвестиціям, а також удосконалити свою діяльність у цьому напрямі [42]. Такий заклик був пов'язаний з тим, що негативні соціально-економічні наслідки не тільки окремих осіб, а й у суспільства загалом несуть соціальні та економічні проблеми, пов'язані з витратами безробіття, бідністю та соціальною ізоляцією. Системи соціального забезпечення сприяють покращенню соціальних результатів, але стикаються з наслідками демографічних змін, фінансової та економічної кризи. В результаті виникає тиск на державний бюджет та ризик структурної деформації ринку праці, що посилюють у майбутньому необхідність модернізації соціальної політики з метою оптимізації її ефективності та пошуку дієвих способів її фінансування.

Вкрай важливо забезпечити найкраще використання наявних ресурсів, а також зниження впливу негативних наслідків кризи. Запропонований Пакет соціальних інвестицій – це комплексний документ, що враховує соціальні, економічні, бюджетні відмінності між державами-членами ЄС, в яких основна увага приділяється наступним аспектам:

1. Забезпечення відповідності систем соціального захисту потребам людей, особливо, у критичні моменти їхнього життя.
2. Спрощення та підвищення адресності соціальної політики для забезпечення адекватних та стійких систем соціального захисту.
3. Оновлення стратегій з урахуванням областей із сильним аспектом соціальних інвестицій.

Слід зазначити, що з появою даних документів активізувалася дискусія про вдосконалення підходів та механізмів соціального захисту населення серед

зарубіжних спеціалістів. Як приклад, Л. Г. Дролет акцентує увагу на необхідності вдосконалення заходів підтримки людей під час безробіття, поганого стану здоров'я та стихійних лих [43]. Г. Рамія вказує на важливість обліку при побудові сучасної соціальної політики особливостей різних режимів соціального захисту у різні тимчасові періоди [44].

Таким чином, напрями діяльності Комісії із соціальних інновацій ЄС можна охарактеризувати в такий спосіб (табл. 2.1).

Таблиця 2.1

Характеристика напрямів діяльності Комісії із соціальних інновацій ЄС

№ з/п	Діяльність	Короткий зміст
1	Мережева взаємодія	Об'єднання організацій по всій Європі для обміну досвідом через використання порталу Social Innovation Community
2	Конкурсна робота	Пошук та підтримка нових рішень соціальних проблем через організацію Європейського конкурсу соціальних інновацій (European Social Innovation Competition), а також Regio Stars Awards, Social Innovation Tournament
3	Фінансування	Пряма фінансова підтримка соціальних інновацій, початкове фінансування розробки соціальних інноваційних ідей за допомогою таких інструментів як Програма зайнятості та соціальних інновацій (Employment and Social Innovation Programme), Horizon 2020, Платформи колективного інформування (Collective Awareness Platforms), а також через структурні інвестиційні фонди ЄС та Платформу соціальних викликів (Social Challenges Platform)
4	Формування ефективної екосистеми	Поліпшення умов формування та розвитку соціальних інновацій та соціальних підприємств у Європі, а також залучення приватних інвесторів (ініціатива «Запуск та розширення» (Social Business Initiative))
5	Тиражування	Збирання та розповсюдження даних про переваги соціальних інновацій та методології виміру результатів
6	Інкубація	Підтримка інкубаційних структур для соціальних інновацій у Європі через загальноєвропейські мережі інкубаторів, наприклад Transition, Benisi
7	Дослідження	Пошук нових ідей та сфер застосування соціальних інновацій

Джерело: розроблено автором за [4, 27]

Згідно з результатами дослідження наведених характеристик діяльності Комісії із соціальних інновацій ЄС, найбільш глибоко опрацьовано «тиражування» щодо оцінки ефекту соціальних інновацій. Необхідно відзначити і наступний важливий аспект: соціальні інновації у ЄС розглядаються не лише як інструмент формування стійких соціальних змін, а й механізм інтеграції:

1. Вони створюють можливість для апробації та впровадження масштабних практик у багаторівневе управління. Багато соціальних інновацій зароджуються на місцевому рівні, де їм необхідно забезпечити підтримку та тиражування потім виходять на регіональний та національний рівні, де ЄС має сприяти поширенню передової практики у досягненні змін. У такому разі успіх соціальних інновацій залежить від якості горизонтального та вертикального партнерства між учасниками соціальних змін.

2. Соціальні інновації мають вирішальний вплив на стратегію Europa-2020, оскільки є важливим інструментом для просування культури інновацій, що створює недостатній зв'язок між добре відпрацьованими стратегіями «зверху-вниз» та залученням громадськості до побудови сталої, високорозвиненої, інклюзивної Європи [44].

Урбанізація є однією з найважливіших проблем ХХІ століття, яка впливає на економіку, соціальну сферу впливає на довкілля. Тим не менш, це також створює нові можливості для проектування, будівництва та експлуатації розумніших, технологічно більш розвинених міст [37].

Ідея побудови «Розумних міст» (або «Smart Cities») стала набирати популярності в середині 2000-х років, коли у науково-дослідній спільноті почали говорити про необхідність реконструкції та видозміни міського середовища проживання. У європейському трактуванні «розумне місто» – місце, де традиційні мережі та послуги стають ефективними, завдяки впровадженню цифрових та телекомунікаційних технологій [45]. Концепція «розумного міста» передбачає напрями реалізації: єдиний цифровий ринок, сферу енергетики та стійкий транспорт у містах. Для «розумних міст» характерне «раціональне життя», а саме грамотне Використання ресурсів. Оскільки населення переважно проживатиме в містах, Світова стійкість значною мірою залежить від політики міст. Ціль концепції «розумне місто» – перетворення міста, підвищення активності та ефективності міських служб, покращення якості життя населення та підвищення відсотка ефективності обслуговування всіх категорій міських мешканців. Сучасне «розумне місто» представляє собою не тільки комфортне середовище проживання

громадян, а й розвиток їх творчого потенціалу, що базується на використанні Інтернет-технології [45].

Реалізація таких програм, як Європейське інноваційне партнерство по озумним містам, Партнерство з цифрового переходу в рамках міської повістки для ЄС, проекти H2020, а також робота, виконана в рамках Зеленої цифрової хартії, сприяли вирішенню низки міських проблем.

У ЄС було запущено рух «Приєднуйся, підтримуй». Воно було спрямоване на збільшення відкритих, міжгалузевих, транскордонних цифрових платформ та цифрових рішень на всій території ЄС. Ініціатива WiFi4EU, націлена на об'єднання ЄС, підключення сіл та віддалених районів до інтернету дозволило спільнотам скористатися можливостями, пропонованими цифровим перетворенням, та виражалася в установці точок WiFi у громадських місцях. Було запропоновано індекс цифровий економіки суспільства DESI, який об'єднав показники ефективності цифрових технологій у ЄС та еволюцію європейських країн з погляду цифрової конкурентоспроможності [46].

У рамках програми «горизонт Європи» було ініційовано місію «розумні та нейтральні стосовно клімату міста». Серед останніх заходів у цьому напрямку – зустріч 9 грудня 2019 року для обговорення теми активної мобільності та проживання [45]. Основна ідея, з погляду європейського розуміння, виходить за рамки виключно ефективного використання ресурсів і скорочення викидів, і включає себе більш раціональне використання міських мереж, покращені системи водопостачання, утилізації відходів, ефективніші способи освітлення та обігріву будівель. У це поняття включається і більш відповідальна, активна адміністрація, безпечний громадський простір всього того, що задовольняло б потреби старіючого населення.

У ЄС було запущено програму Європейське інноваційне партнерство щодо розумних міст та спільнот (EIP-SCC), що об'єднала міську адміністрацію, промисловість, малий бізнес, банки, дослідників і т.д. Основний напрямок проектів спрямовано на стимулювання раціонального використання енергії.

Можна виділити успіх таких міст, як Барселона, Кельн, Мюнхен, Мілан, Генуя, Лечче, Флоренція, Ліон, Амстердам та Роттердам [47].

ЄС є ефективною географічною зоною з 12 містами, що входять до 25 найрозумніших міст, ранжированих за індексом дослідницької платформи IESE Cities in Motion [48]. Вважається, що ринок проектів розумних міст до 2025 року перевищить 2 трильйони доларів, у ЄС буде найбільша кількість інвестицій у проекти розумного міста у світі.

Отже, для європейців дуже важливими є проекти, спрямовані на раціональне використання енергії, появу будівель з низьким енергоспоживанням, модернізацію енергосистеми муніципального опалення, тобто застосування заходів, що дозволяють скоротити енергоспоживання «розумних міст». Тут увага акцентується не на конкретні технічні новинки та методи їх експлуатації, а на діалог населення та влади у форматі повноцінного громадянського суспільства з метою детального вироблення стратегії розвитку «розумних міст» на найближчу та віддалену перспективу.

Історичний розвиток некомерційного сектору та кооперативних традицій Бельгії є важливою основою розвитку бельгійського суспільства та передумовою становлення соціального підприємництва. Вирішення цієї проблеми бельгійська держава надає великого значення.

Як уже раніше зазначалося, «основою бурхливого розвитку некомерційного сектору Бельгії є гнучкість законодавства у сфері вибору видів діяльності та джерел фінансування. Основним обмеженням з точки зору ринково-орієнтованої діяльності некомерційних організацій є обмеження щодо розподілу прибутку. Вона не може бути розподілена між членами та співробітниками організації. Отриманий прибуток має бути спрямований на реінвестування даної організації та рішення статутних завдань. Завдяки цьому некомерційні організації відіграють важливу роль у розвитку та підвищенні добробуту суспільства, а також у наданні соціальних послуг» [42, с. 130].

Статистичний моніторинг діяльності організацій некомерційного секторутериторії Бельгії здійснюється із 2004 року Національним Банком. За

даними Національного банку Бельгії у 2013 році було зареєстровано близько 100 тис. некомерційних організацій. Проте слід зазначити, що повноцінно здійснювали свою діяльність лише 15 тисяч таких організацій. У організаціях некомерційного сектора було працевлаштовано близько 330 тис. людей. Це становить приблизно 12% від загальної кількості зайнятих. Пріоритетними напрямками діяльності організацій некомерційного сектора насамперед є освіта, охорона здоров'я, надання соціальних послуг, діяльність у сфері культури та спорту [14].

В даний час, незважаючи на те, що спостерігається тенденція використання некомерційними організаціями підприємницьких інструментів для реалізації своїх завдань, на державні субсидії припадає більша частина доходів у загальній структурі доходів цих організацій. Проте єдиною загальновизнаною формою соціального підприємництва у цій країні є компанії соціального призначення, хоча вони займають приблизно 5% від загальної кількості НКО. Більшість із них зайняті у сфері комунікацій та комунального обслуговування, а у таких сферах як освіта, охорона здоров'я та культура відзначається дуже мала кількість організацій у порівнянні з іншими країнами ЄС.

Більшість організацій у своїй діяльності останнім часом все більше намагаються орієнтуватися на ринкові підходи та інструменти та все менше розраховують на державні та інші гранти.

Близько 15% всіх соціальних підприємств повністю перебувають на самофінансуванні [48]. На початок 2015 року в Бельгії було зареєстровано 18 074 соціальних підприємств, 38% з яких здійснює свою діяльність у Фламандському регіоні, 35% у Валлонському регіоні та 27% припадає на Брюссельський столичний регіон. На соціальних підприємствах працевлаштовано 371 488 осіб. Це на 11,5% більше порівняно з кількістю зайнятих у цих організаціях у 2008 році.

Частка зайнятих у структурах соціального підприємництва становить 11,9% ставлення до загальної зайнятості [49]. Незважаючи на те, що соціальні підприємства Бельгії функціонують у різних секторах, найбільше зайнятих даного сектора посідає сферу охорони здоров'я; надання соціальних послуг. Так, на сферу

охорони здоров'я припадає 29,1% робочих місць, сферу соціальних послуг – 23,3%.

Отже, країни Заходу практикують оприлюднення звітів про результати виконання соціальних програм і проектів, що реалізуються недержавними громадськими організаціями і базуються на аналізі кількісних та якісних показників. Така звітність демонструє рівень результативності та ефективності соціальних програм і проектів, а також відповідності потребам громади. Дана процедура надає змогу керівництву недержавних громадських організацій вчасно коригувати соціальні програми і проекти на засадах державної або місцевої політики, проведеної органами державної влади та/або місцевого самоврядування. Важливим залишається сприяння отриманню так званої «зворотної реакції» з боку стейкхолдерів, які матимуть можливість сформулювати власну позицію стосовно ефективності та результативності реалізованих соціальних програм і проектів, завдяки процедурі оприлюднення даних щодо їх моніторингу та оцінки.

РОЗДІЛ 3. НАПРЯМКИ ВДОСКОНАЛЕННЯ МЕХАНІЗМУ ДЕРЖАВНОЇ ПІДТРИМКИ СОЦІАЛЬНИХ ПРОЕКТІВ В УКРАЇНІ

Бюджетний кодекс України не дає деяким місцевим бюджетам право на підтримку соціальних проектів. Так відповідно до ст. 74 Кодексу запозичення на місці здійснюються з метою фінансування бюджету розвитку, міських бюджетів та виділяються кошти для створення, збільшення чи оновлення стратегічних об'єктів що є в довготривалому використанні або об'єктів, які виконують завдання Верховної Ради Автономної Республіки Крим та міських рад, націлені на задоволення інтересів населення Автономної Республіки Крим і територіальних громад міст [51, с. 74]. Отож, позбавлені права виконувати місцеві запозичення, тобто виділяти гроші на бюджет розвитку, не мають можливості всі обласні, районні, селищні, сільські та районні у містах бюджети. Є ще одна можливість наповнення бюджетів розвитку місцевих бюджетів – це інвестиційна субвенція, яку можуть дати місцевим бюджетам з державного бюджету [52, с. 105].

Спираючись на норми чинного законодавства, надання субвенцій для реалізації інвестиційних програм (проектів) формуються на таких основних принципах: об'єктивності та відкритості; єдності – поділ коштів має гарантувати реалізацію системи національних цінностей і завдань інноваційного розвитку та докладати зусиль щод зменшення відмінностей в рівні життя населення різних регіонів країни; збалансованого розвитку – виділення державної підтримки територіям з урахуванням їх потенціалу; цільове використання коштів – субвенція може бути використана лише на мету, визначену людиною, що надає кошти з урахуванням прогнозних та програмних документів економічного та соціального розвитку країни і відповідної території, державних цільових програм, прогнозу бюджету на наступні за плановим два бюджетні періоди [1, с. 105].

Субвенції на втілення в життя інвестиційних програм (проектів) виділяються з державного бюджету місцевим бюджетам, враховуючи такі засади: економічна ефективність досягнення цілей інвестиційної програми за умови, що

витрачено мінімальний обсяг бюджетних коштів на втілення в життя інвестиційної програми; використання субвенції лише на створення, приріст чи оновлення основних фондів комунальної форми власності; повної грошової забезпеченості інвестиційних програм, строк реалізації яких довший, ніж бюджетний період; потрібними грошовими ресурсами місцевих бюджетів; позиками, що були взяті під державні та/або місцеві гарантії, та за рахунок фінансових субвенції на їх реалізацію протягом всього строку впровадження; рівня забезпеченості закладами соціальнокультурної сфери; рівня розвитку дорожнього та комунального господарства; наявні докази подальшої роботи проекту та покриття подальших витрат за рахунок коштів місцевих бюджетів, об'єктів комунальної власності [52, с. 105].

Поділ субвенції для втілення в життя інвестиційних програм (проектів) виконувалася згідно з формалізованих параметрів, що опираються на фактичні та прогнозні показники економічного та соціального розвитку певної території (це і показники обсягу промислового виробництва, валової продукції сільського господарства, інвестицій в основний капітал, рівня щільності населення, рівня безробіття населення, доходів населення у розрахунках на одну особу, середньомісячної заробітної плати працівників) [52, с. 105].

Майже за 30 років отримання міжнародної технічної допомоги, на початок 2020 року Україна отримала допомоги майже на 6,5 млрдів доларів США, з них на регіональний/місцевий розвиток – близько 920 млн доларів [51]. В 2014 році між урядом України та Європейською комісією було підписано Угоду про фінансування Програми підтримки секторальної політики – Підтримку регіональної політики України (далі – Угода) [52], яка була направлена на визначених у Державній стратегії регіонального розвитку України на 6 років (до 2020 року – перша складова).

У 2018 році за цією Угодою було провели I етап конкурсу секторальної підтримки за кошти ЄС, серед 507 проєктів претендентів на перемогу з усіх регіонів України було обрано 70 проєктів-переможців (рис. 3.1.).

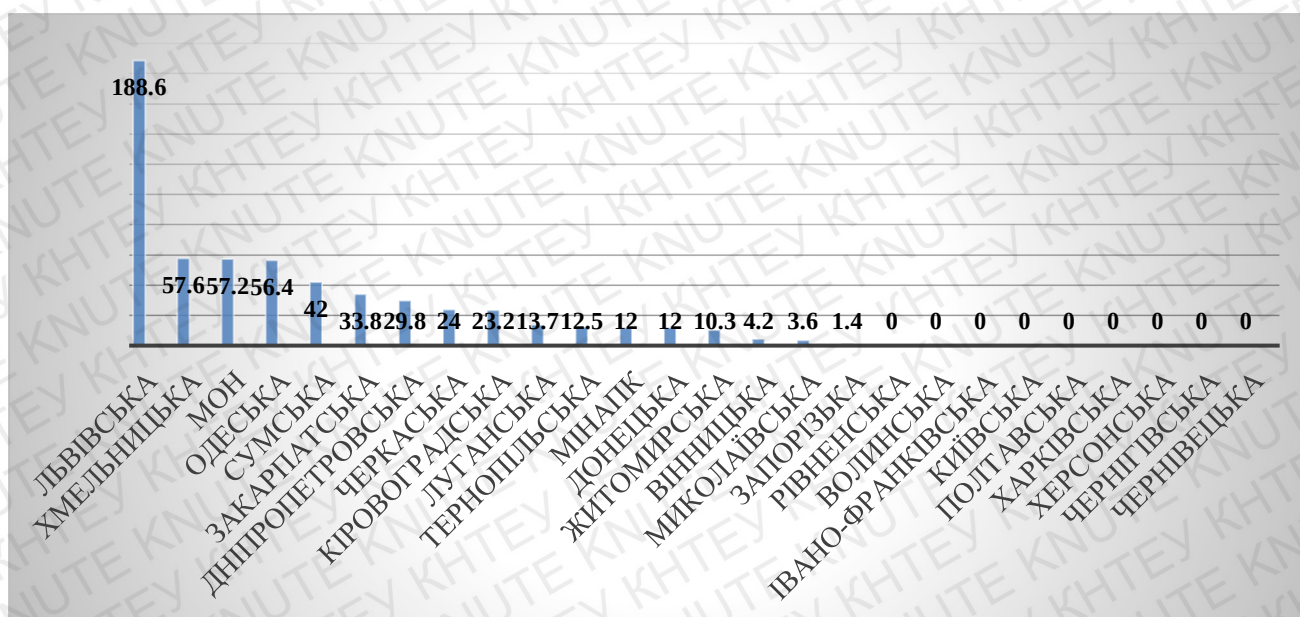

Рис. 3.1. Кількість проектів-переможців та обсяги фінансування першого конкурсу секторальної підтримки у 2017 році

Джерело: розроблено автором за [44]

Серед проектів-переможців найбільше було у Львівській області – 12 проектів; Хмельницькій – 10; по 1 проекту у Миколаївській, Донецькій, Рівненській, Вінницькій, Житомирській, Черкаській, Луганській областях; у Міністерство освіти і науки України – 9 проектів; по 1 проекту у Міністерства аграрної політики України (ліквідовано, на сьогодні повноваження передано Міністерству економіки України) і Міністерства регіонального розвитку, будівництва та житлово-комунального господарства України (на сьогодні – Міністерство розвитку громад та територій України). Загальна сума, витрачена на проекти-переможці з бюджетого фінансування, становить понад 600 млн грн всього – близько 750 млн грн. Проте 8 областей, що подали проекти, не здобули фінансової підтримки, однак від Міністерство освіти і науки України отримало перемогу 11 проектів і Міністерства аграрної політики України – 1 проект.

2020 року II етап конкурсу відбувався на модернізованій технологічній платформі (проекти подавалися й оцінювалися тільки в електронному форматі), було також включено 2 програми – для подачі проектів, що спрямовані на розвиток. Отримало перемогу 56 проектів [45, 46]. На проекти з розвитку виділено

844 961,304 тис. грн, з них із державного бюджету – 535068,920 тис. грн, а з місцевих бюджетів та інших джерел, не заборонених законодавством, – 309892,384 тис. грн. Сума бюджетного фінансування була зменшена, в порівнянні з I етапом – 535 млн грн проти 600 млн грн, однак загальна сума фінансування була збільшена на 100 млн грн – до 844 млн грн, з 750 млн грн (рис. 3.2).

Рис. 3.2. Кількість проектів-переможців та обсяги фінансування першого конкурсу секторальної підтримки у 2020 році

Джерело: розроблено автором за [44-45]

Дана ситуація склалася у зв'язку з тим, що заявники для перемоги в конкурсі при поданні проекту значно збільшували частку власного співфінансування або залучали кошти з інших джерел, що не заборонені умовами конкурсу та чинним законодавством. 6 областей не змогли підготувати гідних проектів, проте Міністерство розвитку громад та територій України підготувало 4 проекти, Міністерство освіти і науки України – 2, Міністерство екології України (сьогодні – Міністерство захисту довкілля та природних ресурсів України) – 1. Усього ж з усієї України було подано 739 проектів на загальну суму 8,4 млрд грн.

У Миколаївській області 2017 року переміг лише один проект у розділі «Інноваційна економіка та інвестиції», а саме – «Інноваційний кластер «Регіональний інноваційний HUB» (RInnoHUB)» [47-49]. Ціль проекту –

індустріально інноваційний розвиток економіки Миколаївської області на базі високотехнологічних, креативних наукомістких українських розробок товарів і послуг, які користувалися б попитом за кордоном. Мета – збільшення нових інноваційних підприємств із високотехнологічними робочими місцями та високою доданою вартістю і продуктивністю. Виявила бажання з розробки такого проекту Миколаївська обласна державна адміністрація, а ініціатором і виконавцем – Регіональний фонд підтримки підприємництва в Миколаївській області [50].

Проект є вдалим та показав, що може далі існувати та приносити результат не тільки в Миколаївській області, але й у масштабах України та всього світу, а отже буде продовжувати свою роботу як зразковий іноваційний проект. До значних досягнень проекту «RInnoHUB» відносяться [52]:

- з'явилося 45 нових робочих місць;
- організовано регіональну біржу стартапів;
- створено та розвинуто 12 інноваційних проектів;
- відкрито 5 нових підприємств;
- отримано фінансування за допомогою участі учасників в різних інвестиційних майданчиках – 10 проектів;
- приймали участь у 22-х проектах у національних стартап-конкурсах.

Проект також активно розвивався в напрямі просвітництва:

- навчено 780 спеціалістів і підприємців в інноваційній галузі;
- відкрито «Антикризовий канал 2020», де проводяться онлайн-сесії з представниками громад [53].
- закінчили навчання 36 випусків щомісячного дайджесту «Прорив» з аналізом сучасного стану інноваційної економіки;
- відбулося 70 просвітницьких заходів;
- налагоджено ділові відносини з близько 20 науково-інформаційними центрами країн ЄС та Азії, а також США.

Варто зауважити, що за час, який пройшов з моменту I етапу конкурсу, а це 3 роки, команда Регіонального фонду підтримки підприємництва в Миколаївській

області заснувала Агенцію розвитку Причорномор'я [54-55]. Ця Агенція – об'єднання професійних консультантів, представників структур підтримки бізнесу та територіальних громад з Миколаївської, Херсонської та Кіровоградської областей, щоб залучити інвестиційні кошти до Південного регіону України.

22 вересня відбулася I настановча конференція Агенції, що стосувалася підготовки, створення та подання проектів у межах Програми підтримки секторальної політики, на яку виділяє кошти держава, отримані від ЄС. Всі учасники конференції представляли концепції своїх проектів, що в майбутньому будуть подані до Програми:

- розвитку кластерних ініціатив;
- туристичного напрям;
- інноваційного підприємництва [56];
- освіти й працевлаштування дорослих людей;
- інклюзії.

Проте Агенція була двигуном створення та подання 10 проектів зі сторони від різних заявників. Всі проекти, що одержали перемогу від Миколаївської області, підготувала Агенцією розвитку Причорномор'я, а саме проекти:

- 1) розвитку інноваційного кластера «RInnoHUB»;
- 2) соціально-економічного бізнес-інкубатора для об'єднаних територіальних громад;
- 3) інкубатор із запуску бізнесу у сфері аквакультури «AQUABATOR».

Управління соціальними проектами є процесом, що безперервно протікає в організації, і який складається з наступних етапів:

- попередній аналіз проблем в рамках певного напрямку;
- визначення пріоритетів соціальної політики організації;
- формування спеціальної структури управління соціальними програмами;
- розробка соціальних програм;
- реалізація (Додаток Е).

Соціальне партнерство є формою прояву корпоративної соціальної відповідальності, яка віддзеркалює систему багатосторонніх відносин. Воно припускає постійний діалог ділових структур з владою всіх рівнів і громадянським суспільством про соціальну відповідальність власного бізнесу. Цей діалог повинен носити конструктивний характер, за якого представники влади і громадянського суспільства самі формують і демонструють свою частку соціальної відповідальності. Як свідчать характеристики особливостей різних моделей соціальної відповідальності бізнесу (СВБ), що сформувалися у світі і представлені у (табл. 3.1), дослідники виокремлюють європейську, англо-американську, азійську та африканську моделі. Серед них найбільш поширені – європейська та англо-американська, що демонструють активність СВБ, але розрізняються ступенем її державної регламентації/регулювання та стимулювання.

Таблиця 3.1

Особливості моделей СВБ у світі [57-58]

№ з/п	Модель	Характеристика
1	Європейська	Властива північним країнам ЄС. Основні принципи СВБ регулюються державою згідно нормативно-правових актів.
2	Англо-американська	СВБ ґрунтується на створенні робочих місць, здорових умов праці, використанні відповідних механізмів заробітної плати, сплаті високих податків. Мінімальний вплив держави на розвиток СВБ.
3	Азійська	СВБ допомагає вирішувати проблеми, якими в інших регіонах традиційно займається держава: бізнес забезпечує найманих працівників житлом, інансує їх пенсійне забезпечення та охорону здоров'я. Окремі елементи застосовуються в Японії та Південній Кореї.
4	Африканська	Участь бізнесу в боротьбі з епідеміями, голодом, бідністю. Широкий розвиток моделі корпоративної соціальної відповідальності для великого бізнесу в останні роки, де характерним є вплив соціальних ініціатив бізнесу на розвиток економіки, рівень зайнятості населення, умови та оплату праці, охорону навколишнього природного середовища.

Важливим джерелом фінансових ресурсів місцевих органів влади є кредитні, страхові, фондові, інвестиційні структури. В Україні підтримці фінансування муніципального сектору сприяють різні проекти. Серед них є

проект міжнародної технічної допомоги «Партнерство для розвитку міст» (Проект ПРОМІС), його ціль зміцнення муніципального сектору в Україні, запровадження ефективного демократичного управління та сприяння прискорення економічного розвитку за допомогою підвищення спроможності українських міст у сфері демократизації врядування й місцевого економічного розвитку; створення всіх умов для розвитку малого та середнього бізнесу; надання підтримки процесу децентралізації та інтегрованого планування розвитку як на місцевому так і на регіональному та національному рівнях.

Основні проблеми формування та реалізації бюджетної політики з питань надання державної підтримки у сфері ДПП, що розглядаються в Концепції розвитку державно-приватного партнерства в Україні на 2019-2021 роки, пов'язані із: дефіцитом бюджетних коштів та складністю механізму надання державної підтримки; відсутністю щорічного фінансування довгострокових проектів ДПП; невизначеністю методології надання державної підтримки в рамках реалізації проектів ДПП; невідповідністю принципів та підходів у сфері ДПП міжнародним принципам; обмеженими можливостями одержання державних гарантій для реалізації проектів ДПП на місцевому рівні.

В Україні доцільно формувати власну модель, враховуючи стан інституційного середовища, національні традиції і кращі практики. У Стратегії сприяння розвитку соціально відповідального бізнесу в Україні дається доволі ґрунтовне визначення: «Соціальна відповідальність бізнесу – добровільна діяльність підприємств приватного й державного секторів, що спрямована на високі стандарти в господарській діяльності, соціальні стандарти, належну якість роботи з персоналом та на зменшення шкідливого впливу на навколишнє природне середовище з метою вирівнювання вже існуючих економічних і соціальних диспропорцій; сприяння партнерських відносин між бізнесом, суспільством та державою; покращення результатів бізнесу в майбутньому» [59].

Враховуючи те, що СВБ передбачає переважно добровільну реалізацію певних заходів, що впливають на якість життя певних соціальних прошарків, і,

отже, суспільства загалом, важливе значення має належне інституційне середовище, сформоване у суспільстві.

Держава в даному випадку теж може бути як інвестор (донор), що надає кошти на регіональний розвиток, на створення таких проєктів. Не обходять стороною і міжнародні урядові та неурядові організації, основна робота яких спрямована на допомогу країнам, що мають потребу в цьому, у розбудові економіки та впровадженні передових стандартів публічного управління в сферах національного/регіонального/місцевого розвитку.

Відповідно до представлених М. Квак системних деструктивних чинників, які унеможливають ефективну реалізацію ДПП в Україні [54], можливо окреслити напрями виправлення ситуації. Серед них є ті, що сприятимуть покращенню умов фінансового забезпечення реалізації державних соціальних програм, а саме:

- узгодження програм між собою для уникнення їх повного чи часткового дублювання;
- забезпечення адекватності мети програми засобам її виконання;
- розробка дієвого превентивного механізму протидії виникненню проблем/ризиків різного спектру у процесі реалізації програм;
- підвищення достовірності прогнозів фінансового забезпечення реалізації ДПП;
- реалізація принципу пріоритетності вирішення проблеми людського розвитку, соціального захисту за умов значної обмеженості бюджетних коштів та широкого кола суспільних потреб;
- удосконалення механізму розширення джерел фінансового ДПП, активізації соціальних інвестицій;
- використання переваг програмно-цільового методу порівняно з іншими методами планування (балансового, нормативного та ін.);
- забезпечення публічності, відкритості та своєчасності звітування та повного аналізу про використання бюджетних та позабюджетних коштів у процесі реалізації соціальних програм;

- здійснення результативного державного фінансового контролю та впровадження реального громадського контролю за реалізацією соціальних програм;

- формування реально діючого механізму притягнення відповідальних осіб за порушення у процесі виконання ДПП та бюджетних програм, зокрема - недосягнення мети, невиконання одного чи декількох завдань тощо;

- розробка/удосконалення методики оцінки ефективності реалізації соціальних програм, що відображатиме їх специфіку

Для практичного запровадження проектів ДПП в соціальній сфері та з метою залучення приватних інвестиційних ресурсів для її модернізації необхідне проведення цілеспрямованої послідовної державної політики розвитку ДПП. Вона має бути направлена на формування сприятливого середовища для розроблення й реалізації проектів ДПП та передбачати удосконалення нормативно-правової бази регулювання відносин ДПП та його інституційного забезпечення, а також підвищення гарантій захисту інтересів приватних партнерів ДПП у процесі розроблення, затвердження та реалізації проектів. Реалізація останньої мети можлива за умов визначення видів підтримки проектів ДПП в соціальній сфері, що можуть надаватись органами державної влади або місцевого самоврядування; розробки механізмів гарантування бюджетного фінансування проекту ДПП протягом всього періоду його реалізації; механізмів компенсації державним партнером приватному партнерові різниці між затвердженими та економічно обґрунтованими цінами на соціальні послуги, а також надання пільг приватному партнеру тощо. При цьому можливість реалізації означених механізмів повинна бути передбачена Бюджетним кодексом України.

В сучасних умовах перспективним інструментом залучення зовнішнього фінансування для реалізації суспільно важливих проектів, що втілює принципи інклюзивного розвитку у практиці публічного управління, є фандрайзинг. Ця технологія зовнішнього фінансування передбачає використання різних джерел та способів залучення ресурсів (грошових, матеріальних, трудових та інших).

Соціально-економічне значення фандрайзингу у розвитку територіальних громад виявляється у кількох аспектах:

- забезпечення соціальної справедливості;
- участі бізнесструктур та окремих громадян у реалізації соціально важливих проектів, зокрема щодо допомоги соціально вразливим верствам населення можна визначити як процес добровільного перерозподілу фінансових ресурсів між різними суспільними групами, відновлення справедливості у розподілі результатів економічного розвитку, порушеної через відмінності у можливостях доступу до факторів виробництва та інші деформації ринку;
- стимулювання гуманітарного розвитку, адже залучення позабюджетних ресурсів до реалізації проектів в освіті чи культурній сфері, науковій діяльності сприяє підвищенню якісних параметрів та інклюзії відповідних суспільних послуг, що має позитивний вплив на інтелектуальний та духовно-культурний розвиток суспільства загалом;
- становлення соціального партнерства, оскільки завдяки фандрайзингу відбувається налагодження комунікації та співпраці між органами влади і економічними агентами, гармонізація їхніх інтересів, підтримання людських цінностей та творчості.

Отже, серед найактуальніших проблем не економічного характеру новостворених територіальних громад в Україні визначається нестача відчуття власної територіальної ідентичності, що стала б об'єднуючим чинником для всіх її мешканців. Реалізація проектів із застосуванням технології фандрайзингу надає змогу об'єднати зусилля місцевої влади, населення та бізнесу над вирішенням найбільш актуальних проблем розвитку місцевостей, сприяючи зміцненню довіри між ними та відчуттю єдиної спільноти.

ВИСНОВКИ

Таким чином, науковим результатом проведеного дослідження є уточнення науково-методичного забезпечення соціального проектування за рахунок визначення етапів проектування та систематизації існуючих методів соціального проектування й обґрунтування сфери їх застосування. Практична значимість результатів дослідження полягає в можливості їх застосування в системі управління соціальними процесами в суспільстві на галузевому, регіональному та макроекономічному рівнях. Перспектива подальших наукових досліджень у даному напрямі полягає в розробці організаційної структури системи соціального проектування.

Сутність соціального проектування полягає в конструюванні бажаного стану об'єкта в майбутньому. Соціальне проектування – це конструювання індивідом, групою чи організацією дії, спрямованої на досягнення соціально значущої мети, яка є локалізованою за місцем, часом і ресурсами.

У процесі проектної діяльності створюється соціальний проект. Соціальний проект – науково обґрунтована модель конкретного рішення соціальної проблеми, виражена в певній знаковій формі (системі документації); створене ініціатором проекту соціальне інноваторство, метою якого є створення, модернізація або підтримання в середовищі матеріальної чи духовної цінності, яка має просторово-часові та ресурсні межі і вплив якого на людей (зацікавлених сторін) визнається позитивним за своїм соціальним значенням.

Під соціальним нововведенням розуміється різновид управлінського рішення, задум якого передбачає цілеспрямована зміна того чи іншого соціального явища або процесу, а реалізація полягає у здійсненні цього задуму. Ініціатором проекту може бути як індивід, так і організація або співтовариство. Залежно від цілей і масштабу проекту суспільною думкою, це можуть бути і мала група, і спільнота, думку якої прийнято називати. Проект повинен бути визнаний багатьма. Крім цього, необхідно, щоб проект був визнаний фахівцями-експертами.

Соціальні проекти є невід'ємною складовою життя всіх соціально-демографічних груп населення від дітей до соціально незахищених верств населення. Соціальні проекти в соціально-трудої сфері мають на меті підвищення ефективності соціального діалогу між різними суб'єктами соціально-трудої відносин, розвиток соціальної інфраструктури, підтримку соціально незахищених категорій найманих працівників.

Таким чином, у сучасному світі призначення соціальних інновацій суттєво розширюється, що відбувається завдяки посиленню їхньої підтримки на державному рівні.

Так, якщо раніше, соціальна інновація сприймалася як якесь нове, поодиноке рішення для подолання окремої соціальної проблеми, то сьогодні вона має визначальне значення для політики в галузі інновацій, підприємництва, досліджень, охорони навколишнього середовища, освіти та охорони здоров'я, а також для зайнятості, соціальної інтеграції та регіонального розвитку. Не заперечуючи досягнень у частині державної підтримки в Україні, проте, слід говорити про те, що цілісний, стійкої системи управління соціальними інноваціями країни ще створено. Цільова спрямованість діяльності ключових організацій щодо підтримки інновацій у соціальній сфері набагато вужча, ніж у Європейському союзі. Крім того, окремі рішення державної підтримки в Україні до кінця не відпрацьовано (наприклад, немає єдиної затвердженої методики оцінки соціального ефекту соціальних інновацій, є суттєві труднощі у поширенні цінних ідей). Проте окремі елементи динамічно розвиваються і гнучко підлаштовуються під зміни довкілля.

Таким чином, необхідні для економічного розвитку кошти в період першого етапу децентралізації об'єднані територіальні громади отримали (особливо ті, які були створені у 2019–2020 роках). Але внаслідок різних обставин (відсутності в органів місцевого самоврядування чіткого бачення розвитку об'єднаних територіальних громад в середньостроковій перспективі, вирішення локальних нагальних проблем) ці кошти спрямовувались в основному на соціальну сферу, залишаючи питання економічного розвитку на другому плані. Тому вважаємо за

доцільне змінити акценти державної фінансової підтримки в напрямі підвищення економічного розвитку об'єднаних територіальних громад через підвищення частки проектів економічного спрямування, які фінансуються за рахунок коштів Державного фонду регіонального розвитку (ДФРР); підвищити вимоги до співфінансування проектів, які фінансуються з коштів державного бюджету, включивши обов'язковим елементом залучення коштів приватного інвестора; проводити інформаційну й освітню роботу та передбачити фінансування заходів із підвищення інвестиційної привабливості об'єднаних територіальних громад.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Економічні проблеми сталого розвитку: матеріали Міжнародної науковопрактичної конференції, присвяченої пам'яті проф. Балацького О.Ф., м. Суми, 6-8 травня 2014 р.: у 2-х т. Т.1 / За заг. ред.: О.В. Прокопенко, О.В. Люльова. Суми: СумДУ, 2014. 288 с.
2. Розвиток соціального підприємництва в Україні та його роль у реінтеграції Донбасу. URL: http://old2.niss.gov.ua/content/articles/files/111Zapiska-Hodgson-Sotsp_dpri_mnitstvozatverdzhene-4cef0.pdf
3. Долуда Л., Назарук В., Кірсанова Ю. Соціальне підприємництво. Бізнес-модель. Реєстрація. Оподаткування. Київ, ТОВ «Агентство «Україна», 2017. 92 с.
4. Що слід знати про соціальне підприємництво. Посібник / Смаль В., Кокоть В. ПРОМІС-2017. URL: <http://pleddg.org.ua/ua/2017/shho-slidznati-pro-socialne-pidpriiem/>
5. No Waste Service: Сміття може приносити не проблеми, а користь. URL : <https://delo.ua/business/smittyja-mozhe-prinositi-ne-problemi-a-korist346221/>
6. Шкуро В. П. Підвищення якості реалізації соціальних проєктів. Збірник наукових праць. Психологічні науки. Т. 2. Вип. 9. 2016. С. 265-269.
7. Котенко Я. В., Ткачук А. Ф. Локальна ідентичність і об'єднані територіальні громади (видання друге, виправлене та доповнене). К.: ТОВ «Видавництво «ЮСТОН», 2018. 56 с.
8. Дорошенко Н.Н. Капица С.И., Покровская Н.Н. Модернизация социальной политики государства и реформирование социально-управленческих технологий. Социология и право. 2013. № 4 (21). С. 20-35. URL: <http://elibrary.ru/item.asp?id=21084735> htt
9. Зарецкий А.Д., Иванова Т.Е. Корпоративная социальная ответственность: мировая и отечественная практика: Учебное пособие. Краснодар: Издательство КСЭИ, 2012. 231 с.

10. Igor Baranets. The process of managing stakeholders in social and public projects. Praha, «MODERN SCIENCE- MODERNI VĚDA» № 6-Nemoros 2019. С.5-12
11. Васильчук І. П. Теоретико-методологічні засади й еволюція концепції соціально відповідального інвестування. Бізнес Інформ. 2015. № 1. С. 21–28.
12. Дяковський Д. А. Соціально-відповідальні інвестиції як перспективний напрям інвестиційної діяльності: сутність і тенденції. Наукові записки НаУКМА. Економічні науки. 2016. № 1(1). С. 62–68.
13. Заблодська І. В., Тяжкороб І. В., Серебряк К. І. Стратегічний аспект соціального інвестування в контексті регіонального розвитку. Фінансово-кредитна діяльність: проблеми теорії та практики. 2019. № 31(4). С. 487–496.
14. Панухник О. В., Плекан У. М. Соціальні інвестиції як форма суспільної поведінки носіїв соціальної відповідальності. Галицький економічний вісник. 2016. № 2. С. 51–61.
15. Панченко Н. Г. Соціальні інвестиції як провідний інструмент корпоративної соціальної відповідальності. Вісник економіки транспорту і промисловості. 2018. № 63. С. 241–247.
16. Пархоменко Ю. М. Ринок соціальних інвестицій та його вплив на якість життя населення. Теоретичні і практичні аспекти економіки та інтелектуальної власності. 2015. № 12(3). С. 69–77.
17. Сардак С. Е., Єгорова І. І. Зміст і спрямування соціально-відповідального інвестування. Глобальні та національні проблеми економіки. 2017. № 19. С. 236–240.
18. Шаповал В. М., Шаповал І. А. Соціальні інвестиції як інструмент реалізації соціальних програм сучасних компаній. Економіка підприємства: проблеми та перспективи розвитку: матеріали ІІ всеукр. наук.-практ. конф. студ., асп. та молодих учен. Дніпро, 25 грудня 2013 р. 2014. С. 78–81.
19. Сенча І. А. Мета і задачі маркетингу соціальних проектів. Економіка будівництва і міського господарства. Т.9, Т 2, 2013. С. 101-107.

20. Шкуро В. Типологія соціальних проєктів”, Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. № 6. 2012. С. 81-83.
21. IESE Cities in Motion Index 2017. (2017). URL: <http://blog.iese.edu/cities-challenges-and-management/2017/05/25/164>
22. Smart Cities – Smart Living. (2020). URL: <http://ec.europa.eu/digital-agenda/en/smart-cities>
23. Шкура І. С. Розвиток соціально відповідального інвестування у світі. Академічний огляд. 2018. Вип.1. С. 80-88.
24. Промприлад. Реновація URL: <https://promprylad.ua>
25. Ільченко-Сюйва Л. В., Слюсарчук О. П. Соціально відповідальна інвестиційна діяльність як чинник сталого розвитку. Інвестиції: практика та досвід: наук. практ. журнал. 2019. С. 109-114.
26. Березенко В. В., Санакоєва Н. Д., Доценко К. О., Кудінов І. О., Іванець Т.О. Соціальна реклама в Україні: формування мотиваційного дискурсу особистості засобами рекламного тексту. Медіакультура в контексті міждисциплінарних досліджень: колективна монографія / за загал. наук. ред. В. В. Березенко, М. А. Лепського, О. О. Семенець; відп. ред. К. Г. Сіріньок-Долгарьова. Запоріжжя: Кераміст, 2017. С. 92-110.
27. Марухленко О. В. Impact-інвестування як інструмент розвитку сталого соціального потенціалу. Інвестиції: практика та досвід: наук. практ. журнал. - 2019.- С. 116-119.
28. Даниленко Л.В. Все об имидже: от подходов до рекомендаций. Гильдия маркетологов. URL: http://www.marketologi.ru/lib/danilenko/all_image.html
29. Каптерев А. Смысл и выгоды социальной ответственности. Золотое сердце. URL: http://www.goldenheart.ru/art_15.shtml.
30. Тищенко В. В. Впровадження impact-інвестування в Україні. Економіка і суспільство. 2018. Вип.16. С. 513-519
31. Кудінов І.О. Стратегія життя особистості як фактор розвитку суспільства: монографія. Запоріжжя: КСК-Альянс, 2015. 180 с.

32. Романюк С. Регіональний розвиток в Україні: минуле, сучасне. Майбутнє? Демографія та соціальна економіка. 2019. № 3. С. 113-132. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/dse_2019_3_10

33. Про проведення огляду видатків бюджету в окремих сферах (Постанова Кабінету Міністрів України). № 101 (2018). Вилучено з <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/101-2018>.

34. Офіційний сайт Міністерства соціальної політики України. URL: www.msp.gov.ua/main/Pro-ministerstvo.html

35. Морозова О. Розвиток публічного управління в контексті євроінтеграції: регіональний аспект. Таврійський науковий вісник. Серія: Економіка. 2020. Вип.1. С. 169-177. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/tnven_2020. 1-23.

36. Бойко А. Планування регіонального розвитку в Україні. Вісник КНТЕУ. 2017. № 1. С. 19-35.

37. Pomaza-Ponomarenko A. Guidelines of the improvement of the state policy of territorial development. Вісник Національного університету цивільного захисту України. Серія: Державне управління. 2015. Вип. 2. С. 215-219. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/VNUCZUDU_2015_2_32.

38. Дурман М., Дурман О. Субвенція на розвиток інфраструктури об'єднаних територіальних громад як інструмент впровадження нової регіональної політики. Теорія та практика державного управління і місцевого самоврядування. 2018. № 2. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Ttpdu_2018

39. Громадський бюджет: реалізовуємо ідеї людей за бюджетні кошти. URL: <http://hadiachnews.com.ua/> (дата звернення: 17.06.2019).

40. Богуславська С. І. Проблеми фінансування розвитку соціальної сфери міст України. Вісник Університету банківської справи. 2015. № 3. С. 138–142.

41. Куценко В., Гаращук О., Євтушенко Г. Соціальний розвиток у контексті попередження техногенних й екологічних небезпек. Економіка природокористування і охорони довкілля. 2017. № 3. С. 27–34.

42. Лантух К.О. Особливості бюджетного фінансування соціальних функцій держави на сучасному етапі розвитку України. Бізнес Інформ. 2018. № 10. С. 247–254.

43. Орієнтованість на людину – новий етап для розумних міст. URL: <https://biggggidea.com/practices/1435/>

44. Партнерство для розвитку міст «ПРОМІС». URL: <http://pleddg.org.ua/ua/pro-promis/fokuspromis> (дата звернення: 28.06.2019).

45. Прямухіна Н. В. Розвиток соціального партнерства в системі економічних відносин регіону. Часопис економічних реформ. 2018. № 3. С. 83–88.

46. Третьак В. П., Покоłodна Т. В. Аналіз підходів до формування стратегії соціально-економічного розвитку держави. Соціальна економіка. 2016. № 2. С. 151–156.

47. Про внесення змін до Бюджетного кодексу України щодо запровадження середньострокового бюджетного планування (Закон України). № 2646-VIII (2018). Вилучено з <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2646-19#n76>.

48. Про проведення у 2019 році оглядів витрат державного бюджету в окремих сферах (Розпорядження Кабінету Міністрів України). № 211-р (2019). Вилучено з <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/211-2019>.

49. Федоришин В. С. Удосконалення фінансування соціального розвитку територіальних громад на засадах реформування комунальної власності. Вісник Одеського національного університету. Серія: Економіка. 2015. Т. 20. Вип. 6. С. 188–192.

50. Глєбова А. Сучасні теоретичні та практичні аспекти процесу організації фінансування соціально важливих проектів на основі фандрейзингу. Проблеми економіки. 2013. № 4. С. 206-211.

51. Лещук Г. Соціальний фандрайзинг як інструмент мобілізації ресурсів громади. URL: http://dspace.tnpu.edu.Ua/bitstream/123456789/17327/1/3_Leshchuk.pdf

52. Гаращук О.В., Куценко В.І. Форсайт нових механізмів розв'язання соціоекологічних проблем у контексті сталого розвитку. Збірник наукових праць

Черкаського державного технологічного університету. Серія: Економічні науки. 2015. Вип. 40(3). С. 11–19.

53. Гендерне бюджетування в Україні. Інформаційний бюлетень. 2019. № 11. URL: <https://www.minfin.gov.ua/uploads/redactor/>

54. Кінаш І.П. Формування моделі управління розвитком матеріально-технічної бази соціальної сфери України. Актуальні проблеми економіки. 2016. № 1. С. 225–230.

55. Про огляди витрат державного бюджету (Наказ Міністерства фінансів України). № 446 (2019). Вилучено з <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1277-19>.

56. Про проведення у 2020 році оглядів витрат державного бюджету в окремих сферах (Розпорядження Кабінету Міністрів України). № 212-р (2020). Вилучено з <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/212-2020>.

57. Кабінет Міністрів України схвалив звіт ДСА України. Вилучено з <https://dsa.court.gov.ua/dsa/pres-centr/news/1105818/>.

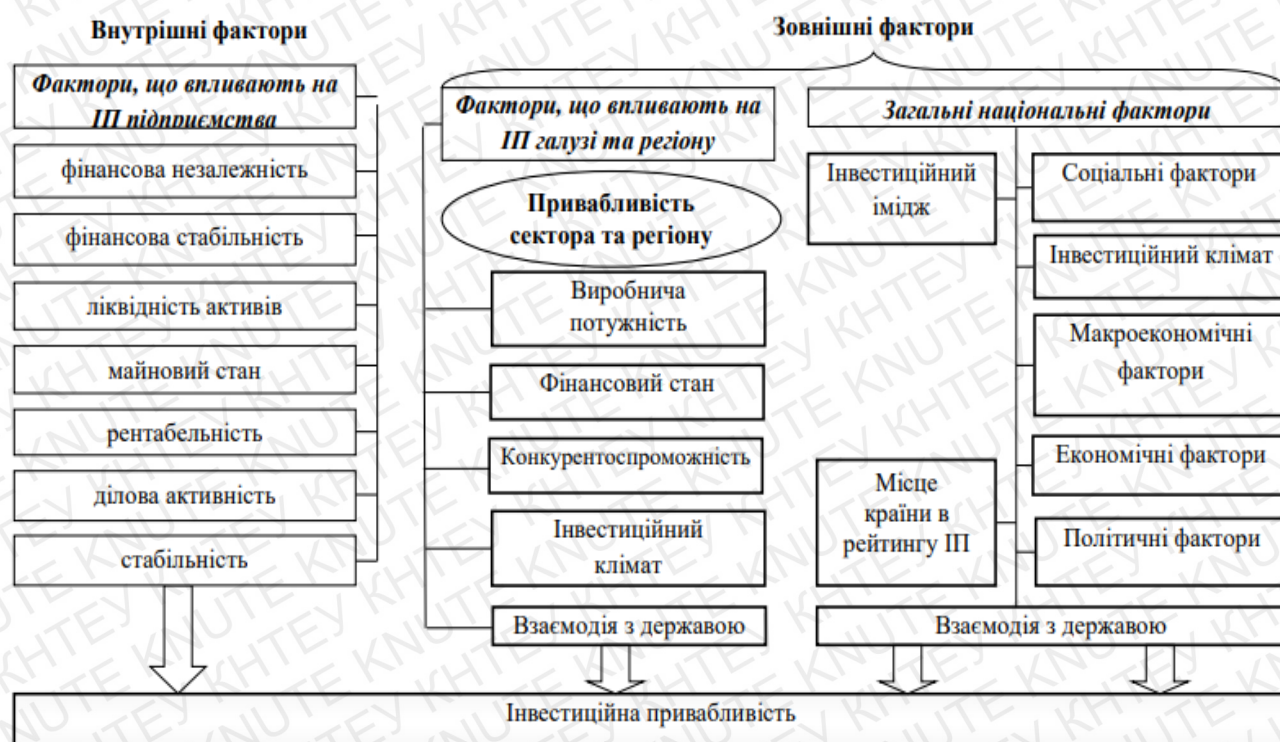
58. Легкоступ І., Суляк А. Децентралізація та її фінансові аспекти в сучасних соціально-економічних умовах України. Вісник Одеського національного університету. Серія: Економіка. 2016. Т. 21, Вип. 2. С. 151–155. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Vonu_econ_2016_21_2_34

59. Тарангул Л. Л., Коляда Т. А. Особливості формування міжбюджетних фінансових потоків в умовах запровадження в Україні бюджетної децентралізації. Фінанси України. 2015. № 3. С. 30–44. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Fu_2015_3_5

ДОДАТКИ

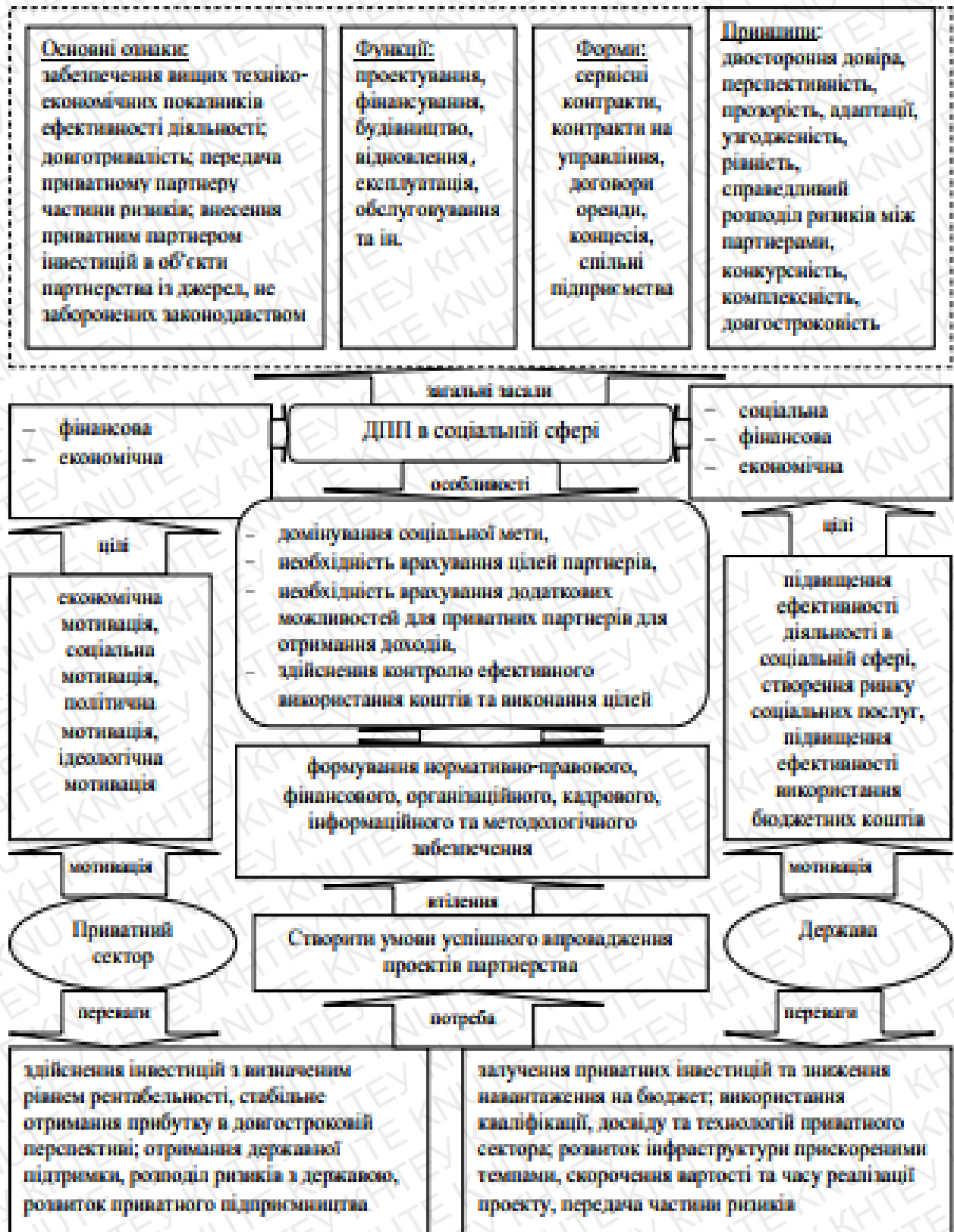
Додаток А

Фактори, що забезпечують інвестиційну привабливість підприємства [22]

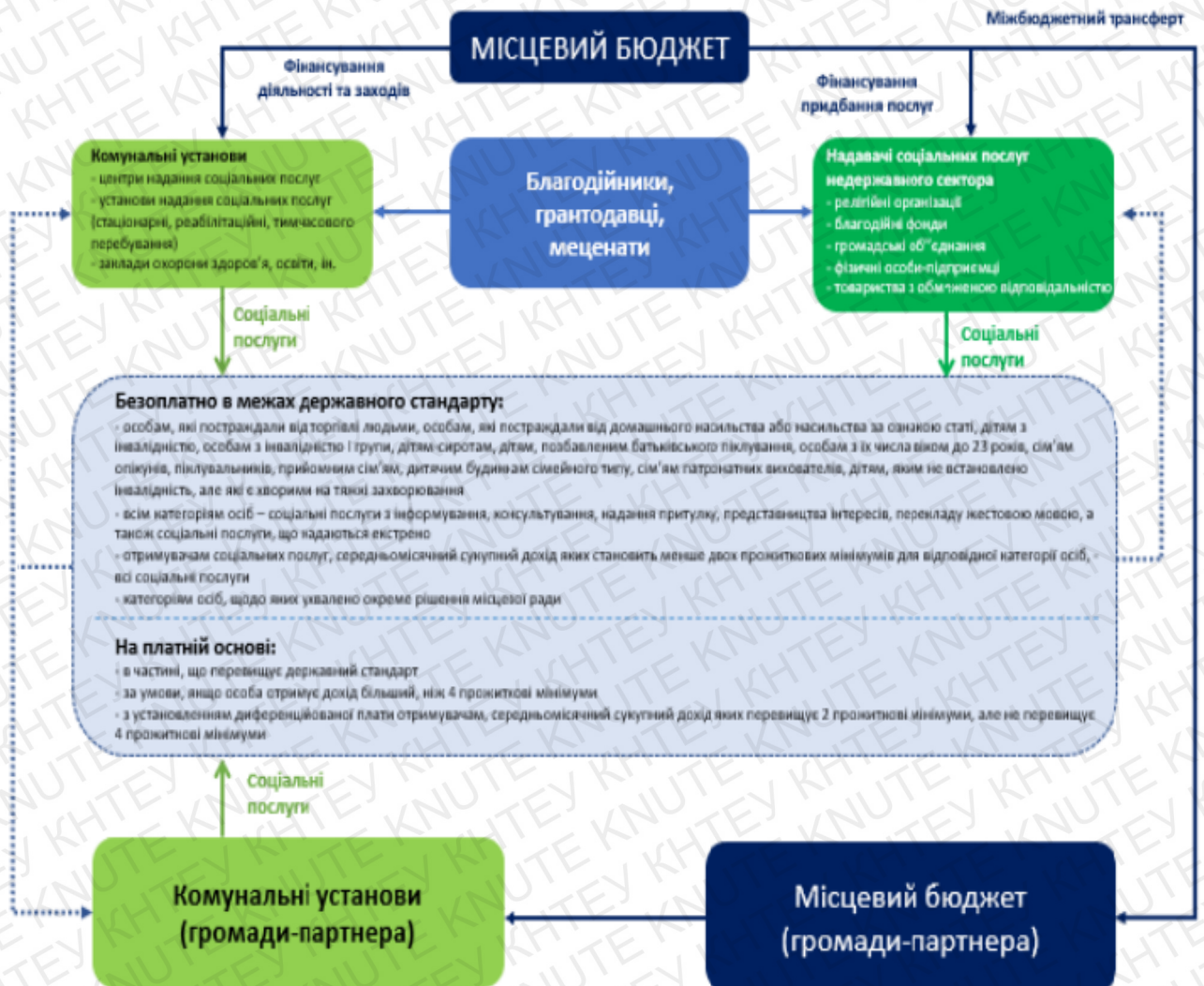

Додаток Б

Особливості формування механізмів ДПП в соціальній сфері [19]

Додаток В. Механізм фінансування соціальних послуг [24]

Додаток Г

Переможці соціальних проектів у 2018 році

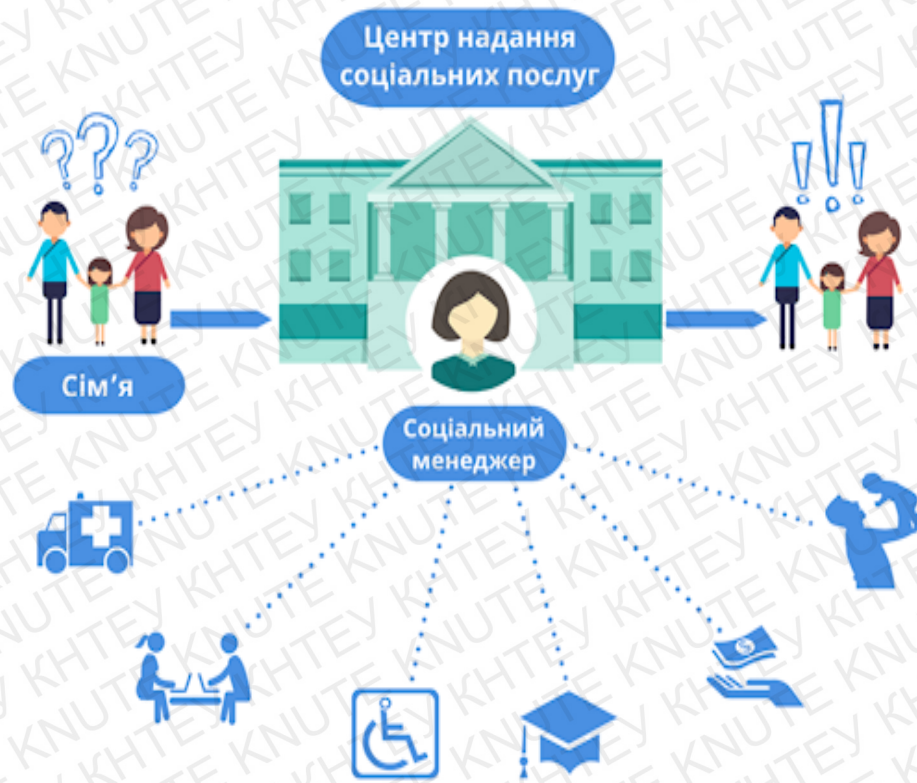
Номінація «Волонтерство»:	
1 місце	Наставництво для дітей-сиріт та дітей з інтернатних закладів (м. Київ).
2 місце	«ШАНС» тимчасовий притулок-перетримка для безпритульних тварин (м. Запоріжжя).
3 місце	Реабілітаційно-відпочинковий табір для бійців АТО «З любов'ю в серці» (м. Косів, Івано-Франківська область).
Номінація «Культура»:	
1 місце	Шкільна актова зала – майстерня розвитку творчих здібностей учнів (село Велетенське, Херсонська область)
2 місце	Фестиваль Бандерштат-2019 (м. Луцьк).
3 місце	ENTER UA (м. Львів).
Номінація «Медицина та охорона здоров'я»	
1 місце	Інопланетяни та масони проти вакцинації (м. Київ).
2 місце	Український реєстр донорів кісткового мозку (м. Тернопіль).
3 місце	Дитинство без насильства (м. Київ)
Номінація «Освіта»:	
1 місце	Noosphere Engineering School (м. Дніпро).
2 місце	Відеопроєкт Displaced Universities (м. Київ).
3 місце	DIY EDU SPACE (м. Вінниця).
Номінація «Технології та інновації»:	
1 місце	Odry_VR (м. Київ)
2 місце	Volonter.org (м. Київ).
3 місце	#StartBusinessChallenge (м. Київ).
Номінація «Спорт та здоровий спосіб життя»:	
1 місце	Кампанія «Граї за Права Людини!» (м. Івано-Франківськ).
2 місце	Територія спорту (м. Ірпінь, Київська область).
3 місце	Діти з інвалідністю за здоровий спосіб життя (м. Стебник, Львівська область).
Номінація «Розвиток територій»:	
1 місце	Family Nest. Сімейно-психологічна служба без бар'єрів (м. Київ).
2 місце	Лаундж-зона у фойє школи (село Велетенське, Херсонська область).
3 місце	BRANDVILLE. Розробка брендів для українських сіл (м. Київ).
Номінація «Урбаністика»:	
1 місце	Колізей КІП (м. Київ).
2 місце	Map Me Happy (м. Київ).
3 місце	GO Pick (м. Харків).
Номінація «Екологія»:	
1 місце	Благодійний магазин «Ласка» (м. Київ).
2 місце	Паперовий Монстр (м. Одеса).
3 місце	Garbage 31 (м. Львів).
Номінація «Забезпечення рівних можливостей»:	
1 місце	Організація щорічного міжнародного жіночого дієвого форуму (м. Одеса).
2 місце	Табори активної реабілітації (м. Буча, Київська область).
3 місце	ІнваФішки – Ти все можеш! (м. Буча, Київська область).
Переможець у номінації «Ідея» – соціальна платформа «Крамничка Добра» (м. Київ).	
Переможець у спеціальній номінації від журналу PROactive – Звук тиші (м. Дніпро)	

Джерело: складено автором за даними [34]

Додаток Д

Вигоди від реалізації соціальних проектів

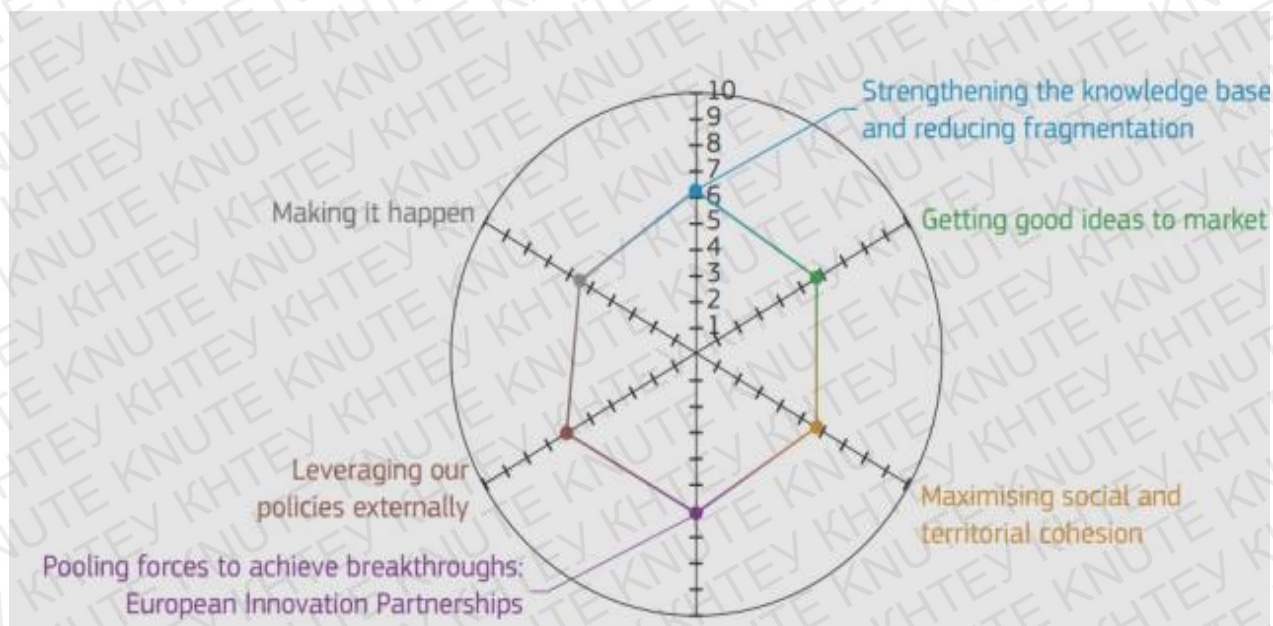
Д.1. Схема центру надання соціальних послуг [31]

Д.2. ТОП-10 соціальних проектів в Україні [35]

Д. 3. Напрями результативної діяльності Innovation Union [28-29]

Додаток Е

Соціальний проєкт «Школа успіху «Долонька» [авторська розробка]

Постановка проблеми, її актуальність:

Стабільність держави, її економічний розвиток значною мірою залежить від фізичного та духовного розвитку дитини, ставлення держави до проблем дітей, їх інтересів та потреб. Одним із критеріїв стану захисту прав дитини в державі є кількість дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування. Проте, варто зазначити, що на сучасному етапі розвитку суспільства в Україні спостерігається тенденція все більшого поширення девіацій у середовищі дітей-сиріт та осіб з їх числа, що, у свою чергу, потребує розробки та впровадження інноваційних технологій, які забезпечуватимуть реалізацію ефективних превентивних заходів щодо профілактики девіантної поведінки серед дітей, молоді та дітей-сиріт, зокрема. Зазначимо, що система профілактичної роботи здійснюється згідно Конституції, законів України, постанов та інших актів Верховної Ради України, серед них:

- Закон України «Про охорону дитинства»;
- Закон України «Про соціальну роботу з сім'ями, дітьми та молоддю»;
- Указ президента України «Про затвердження Комплексних заходів щодо профілактики бездоглядності та правопорушень серед дітей, їх соціальної реабілітації в суспільстві»;
- Міжнародних актів та рекомендацій щодо становища дітей та молоді (Конвенція ООН про права дитини, Конвенція про контакт з дітьми) та ін.

Під девіантною поведінкою (лат. *deviatio* – відхилення) розуміють систему вчинків чи окремі вчинки, які суперечать прийнятим у суспільстві нормам і виявляються у вигляді незбалансованих психічних процесів, неадаптованості, порушенні процесів самоактуалізації та ухиленні від морального й етичного контролю особистості над власною поведінкою.

Якщо ж говорити про причини виникнення та поширення девіантної поведінки серед дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, то слід зазначити, що першопричини протиправної поведінки необхідно шукати в соціальних умовах існування таких дітей та в особистих рисах, що знижують їх адаптаційні можливості, перш за все в мотиваційній сфері, ціннісних орієнтаціях, особливостях емоційно-вольової та інтелектуальної сфер.

Відповідно до результатів наукових досліджень та доробок вітчизняних і зарубіжних науковців, виділяють психологічні та соціальні групи причин виникнення та поширення девіацій серед дітей та молоді.

До психологічних причин девіантної поведінки дітей-сиріт відносяться:

Внутрішні фактори: психологічні бар'єри, духовні проблеми, порушення ціннісно-мотиваційної сфери, емоційні проблеми, низький рівень адаптивних можливостей, негативний життєвий досвід, особливості локусу контролю та рівня самоповаги, тощо.

Зовнішні фактори, які розглядаються як зовнішні умови, що впливають на особистість, але відображаються в психіці та поведінці дітей-сиріт, тому відносяться до психологічних. Вони включають: порушення взаємовідношень з оточенням; недостатня соціальна захищеність та невиконання виховних функцій системи заступницької опіки, що призводить до порушення адаптації таких дітей; недостатність уваги з боку суспільства (соціальна занедбаність); ігнорування або неадекватні методи впливу та відсутність допомоги з боку вихователів (педагогічна занедбаність), що призводять до прогресування девіантної поведінки дітей-сиріт; негативний вплив неформальної групи однолітків тощо.

Серед соціальних чинників правопорушень можна виділити:

- ✓ загострення соціальних проблем в українському суспільстві (зниження рівня життя, забезпечення житлом, зростання проблеми зайнятості та працевлаштування, тощо);
- ✓ неефективну роботу соціально-культурних закладів, обмежені можливості для змістовного проведення дозвілля дітьми-сиротами;
- ✓ недосконале законодавство щодо соціального захисту дітей в кризових станах;
- ✓ недоліки в роботі правоохоронних органів;
- ✓ низький рівень правової, педагогічної культури населення;
- ✓ криміналізація культури, у тому числі дитячої і молодіжної;
- ✓ поширення зловживання алкоголем, наркотичними речовинами;
- ✓ брак можливостей отримати соціально-психологічну допомогу, тощо.

Продовження додатка Д

Доречно також додати, що результати багатьох досліджень рівня загальної самооцінки та життєвого самовизначення випускників інтернатних закладів свідчать про те, що діти-сироти та діти, позбавлені батьківського піклування, які виховуються в інтернатних установах, спрямовані швидше на уникнення невдач, ніж на досягнення успіху; для них характерна занижена самооцінка; домінує страх відторгнення у спілкуванні, що заважає встановлювати стосунки з іншими людьми та досягати успіхів як у навчанні, так і в повсякденній діяльності. Варто зазначити, що перелічені вище особливості є основними факторами прояву та поширення девіацій у поведінці серед осіб з числа дітей-сиріт.

Враховуючи вищезазначене, можна стверджувати, що потребують розробки та впровадження результативні соціальні проекти, спрямовані на первинну профілактику девіантної поведінки дітей-сиріт засобами зменшення впливу причин і факторів, що її зумовлюють. Саме тому ми пропонуємо створення «Школи успіху «Долонька» для дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування як інноваційного методу профілактики девіантної поведінки серед дітей-сиріт засобами створення ситуації успіху. Зауважимо, що пріоритетним напрямком роботи у Школі буде саме інтерактивне навчання, тобто діалогове навчання, у ході якого здійснюється взаємодія тренера та учасників тренінгу. Саме до інтерактивної форми навчання належить тренінг, у процесі якого вміло поєднуються пасивні, активні та інтерактивні методи навчання.

Тренінг – це організаційна форма навчально-виховної роботи, яка, спираючись на досвід і знання її учасників, забезпечує ефективне використання різних педагогічних методів, зокрема, інтерактивних, за рахунок створення позитивної атмосфери у групі, та спрямовується на отримання сформованих навичок і життєвих компетенцій. Варто зазначити, що основним і найголовнішим компонентом тренінгових занять буде створення ситуації успіху для тренінгової групи.

Із психологічного погляду, успіх – це переживання стану радості, задоволення від того, що результат, до якого особистість прагнула у своїй діяльності, або збігся з її очікуваннями, сподіваннями (з рівнем домагань), або перевершив їх. На основі цього стану можуть сформуватися нові, сильніші мотиви діяльності, змінюється рівень самооцінки, самоповаги та усвідомлюються власні здібності та можливості. Якщо успіх стає стійким, постійним, може розпочатися своєрідна ланцюгова реакція, що звільняє колосальні, приховані до певного часу можливості особистості.

З педагогічного погляду, ситуація успіху – це цілеспрямоване, організоване поєднання умов, за яких створюється можливість досягти значних результатів у діяльності як окремої особистості, так і всього колективу. Слід підкреслити, що в педагогічному розумінні – це результат продуманої, підготовленої стратегії, тактики вчителя, сім'ї.

Таким чином, застосування методу створення «ситуації успіху» у тренінговій діяльності з дітьми-сиротами та дітьми, позбавленими батьківського піклування, дозволить вплинути на глибинні першопричини поширення девіантних форм поведінки.

Сучасний стан вирішення проблеми характеризується наявністю окремих праць щодо сутності та змісту девіантної поведінки дітей та молоді (А.Г. Антонова, О.В. Безпалько, І.С. Доміна, І.Д. Зверєва, А.Й. Капська, О.В. Киричук, І.П. Лисенко, Н.Ю. Максимова, В.П. Оржеховська, Т.М. Титаренко, В.О. Татенко, С.О. Тарарухін, С.Я. Харченко, С.І. Яковенко та інші) та механізмів використання ситуацій успіху у педагогічній діяльності (Д.В. Гоменюк, О.Г. Гусак, В.Ф. Колошин, Е.В. Коротаєва та інші). Однак, проблема розробки та впровадження соціально-педагогічних технологій, які забезпечуватимуть реалізацію ефективних превентивних заходів щодо профілактики девіантної поведінки, зокрема методом створення ситуації успіху, серед дітей-сиріт ще не була предметом окремого дослідження.

Мета проекту:

Загальна мета проекту: профілактика девіантної поведінки серед дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, шляхом створення ситуацій успіху у сферах: спілкування, тайм-менеджменту, профорієнтації та працевлаштування, фінансової грамотності, взаємодії з державними органами влади. Очікується, що в рамках проекту для дітей-сиріт буде проведена серія соціально-педагогічних тренінгів, орієнтованих на формування та розвиток життєвих компетенцій у визначених сферах життя. Робота проекту доповнюватиме діяльність соціальних служб і закладів освіти, спрямовуватиме зусилля на поширення набутого досвіду серед інших учасників процесу.

Завдання проекту:

- залучення та підготовка студентів-волонтерів до роботи з організації та впровадження превентивних заходів щодо профілактики девіантної поведінки серед дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування;
- розробка та запровадження студентами-волонтерами вправ на створення ситуацій успіху відповідно до тренінгових модулів, передбачуваних програмою «Школи успіху «Долонька»;
- створення та науково-методична підтримка на базі студентської соціальної служби для молоді Житомирського державного університету імені Івана Франка «Школи успіху «Долонька» для дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування;
- проведення серії тренінгів «життєвого успіху» серед дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування на базі Житомирського Центру професійно-технічної освіти та соціального гуртожитку для осіб з числа дітей-сиріт міста Житомира.

Тривалість проекту:

10 місяців

Віковий склад цільової аудиторії:

Студенти-волонтери, віком від 16 до 22 років; діти-сироти та особи з їх числа від 14 до 22 років.

Програма реалізації проекту

<i>Етапи</i>	<i>Зміст</i>	<i>Очікувані результати</i>	<i>Терміни</i>
1.	<i>Підготовчий</i>	✓ сформовано групу студентського активу (15 осіб); ✓ укладено 2 договори про співпрацю з Центром професійно-технічної освіти та Комунальним закладом «Обласний соціальний гуртожиток для дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування» Житомирської обласної ради у місті Житомир; ✓ визначено основні проблеми і потреби дітей-сиріт як суб'єктів превентивної діяльності з профілактики девіантної поведінки (5 проблем).	Вересень
2.	<i>Методичний</i>	✓ розробка тренінгових модулів, спрямованих на розвиток у дітей-сиріт та осіб з їх числа життєвих компетенцій, відповідно до визначених на підготовчому етапі проблем; ✓ навчання тренерів з числа студентів-волонтерів, надання їм методичних рекомендацій та презентація конкретних тренінгових модулів; ✓ розробка та підбір студентами-волонтерами вправ на створення ситуацій успіху.	Жовтень-листопад

<i>Етапи</i>		<i>Зміст</i>	<i>Очікувані результати</i>	<i>Терміни</i>
3.	<i>Презентаційний</i>	✓ розповсюдження інформації про «Школу успіху «Долонька» на рівні громади, міських державних соціальних структур, освітніх закладів та безпосередньо дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування.	✓ поінформовано громадські організації, ЖМЦСССМ, учнів Центру професійно-технічної освіти та бенефіціарів Комунального закладу «Обласний соціальний гуртожиток для дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування» Житомирської обласної ради про зміст діяльності «Школи успіху «Долонька».	Грудень
4.	<i>Впровадження</i>	✓ проведення 5 тренінгових модулів на теми: • спілкування, • тайм-менеджменту, • профорієнтації та працевлаштування, • фінансова грамотність, • взаємодія з державними органами.	✓ створено умови для формування життєвих компетенцій дітей-сиріт у визначених напрямках.	Січень-травень
5.	<i>Результативний</i>	✓ оцінка ефективності окремих тренінгових модулів і діяльності «Школи успіху «Долонька» шляхом опитування учасників та рефлексії тренерів.	✓ оцінено ефективність тренінгових модулів і діяльності «Школи успіху «Долонька» шляхом опитування учасників проекту.	Червень

Форма презентації проекту:

Проведення круглого столу для фахівців соціальних служб, закладів освіти, бенефіціарів проекту; розповсюдження інформаційних брошур; поширення матеріалів у мережі Інтернет (СУНП «Універсум», власна веб-сторінка, група Вконтакті); публікації у друкованих ЗМІ.

Очікувані результати:

Соціально-педагогічні: знижено рівень прояву та поширення девіацій серед дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування; сформовано життєві компетенції учасників проекту за напрямками: спілкування, тайм-менеджмент, профорієнтація та працевлаштування, фінансова грамотність, взаємодія з державними органами.

Психологічні: сформовано стійку індивідуальну систему цінностей, здатність до саморегуляції у дітей-сиріт та осіб з їх числа, а також підвищено їх самооцінку та рівень домагань.

Організаційні: створено «Школу успіху «Долонька»; розроблено тренінгові модулі з використанням вправ на створення ситуацій успіху з метою розвитку у дітей-сиріт вмінь, навичок та життєвих компетенцій, необхідних для благополучного самостійного життя

Ресурси:

Людські ресурси: волонтерський актив студентської соціальної служби для молоді на базі Житомирського державного університету імені Івана Франка; соціальні партнери соціально-психологічного факультету Житомирського державного університету імені Івана Франка; Intellect Room – центр інтелектуального супроводу учнівської молоді, Центр гендерної освіти на базі ЖДУ ім. І. Франка, молодіжна громадська організація «Паритет».

Матеріальні ресурси: приміщення студентської соціальної служби для молоді (внесок організаторів проекту), канцтовари (з благодійного марафону), конференц-зал університету (для проведення круглого столу).

Оригінальність:

Забезпечення міждисциплінарного підходу до профілактики девіантної поведінки, оскільки здійснюється вплив на психологічні причини поширення девіацій у середовищі дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування шляхом використання вправ та створення ситуацій успіху, як ефективних методів стимулювання пізнавальної, навчальної та соціальної активності учнівської молоді.

Київський національний торговельно-економічний університет
Кафедра публічного управління та адміністрування

РЕФЕРАТ
ВИПУСКНОЇ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ
на тему:
ДЕРЖАВНА ПІДТРИМКА СОЦІАЛЬНИХ ПРОЕКТІВ В УКРАЇНІ

Студента 2 курсу, 9м групи,
спеціальності 281 «Публічне
управління та адміністрування»
спеціалізації «Публічне
управління та адміністрування»

(підпис студента)

Руденка
Владислава
Вікторовича

Науковий керівник
канд. екон. наук

(підпис керівника)

Ільїна
Анастасія
Олександрівна

Гарант освітньої програми
канд. екон. наук, доцент

(підпис гаранта)

Дьяченко
Ольга
Володимирівна

Київ 2021

Випускна кваліфікаційна робота складається зі вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел (59 найменувань), шести додатків. Основний зміст роботи викладено на 43 сторінках комп'ютерного тексту. Робота містить 3 таблиці, 5 рисунків.

Метою роботи є визначення ефективності та напрямів вдосконалення механізму державної підтримки соціальних проектів в Україні.

Поставлена мета зумовила необхідність вирішення таких дослідницьких завдань:

- дослідити сутність та науково-практичну діяльність соціальних проектів в Україні;
- визначити особливості підтримки соціальних проектів на рівні держави;
- провести аналіз кращих соціальних проектів від громад України;
- дослідити європейський досвід впровадження соціальних проектів державного рівня та їх ефективність;
- обґрунтувати залучень бюджетних коштів для підтримки соціальних проектів;
- запропонувати шляхи вдосконалення розподілу коштів для підтримки державних проектів.

Об'єктом дослідження є процес управління та фінансування державою соціальних проектів в Україні.

Предметом дослідження є теоретико-методичні та прикладні основи забезпечення державної підтримки соціальних проектів в Україні.

Практична значимість результатів дослідження полягає в можливості їх застосування в системі управління соціальними процесами в суспільстві на галузевому, регіональному та макроекономічному рівнях. Перспектива подальших наукових досліджень у даному напрямі полягає в розробці організаційної структури системи соціального проектування.

Сутність соціального проектування полягає в конструюванні бажаного стану об'єкта в майбутньому. Соціальне проектування – це конструювання індивідом, групою чи організацією дії, спрямованої на досягнення соціально значущої мети, яка є локалізованою за місцем, часом і ресурсами.

У процесі проектної діяльності створюється соціальний проект. Соціальний проект – науково обґрунтована модель конкретного рішення соціальної проблеми, виражена в певній знаковій формі (системі документації); сконструйоване ініціатором проекту соціальне нововведення, метою якого є створення, модернізація або підтримання в середовищі матеріальної чи духовної цінності, яка має просторово-часові та ресурсні межі і вплив якого на людей (зацікавлених сторін) визнається позитивним за своїм соціальним значенням.

Під соціальним нововведенням розуміється різновид управлінського рішення, задум якого передбачає цілеспрямована зміна того чи іншого соціального явища або процесу, а реалізація полягає у здійсненні цього задуму. Ініціатором проекту може бути як індивід, так і організація або співтовариство. Залежно від цілей і масштабу проекту суспільною думкою, це можуть бути і мала група, і спільнота, думку якої прийнято називати. Проект повинен бути визнаний багатьма. Крім цього, необхідно,

щоб проект був визнаний фахівцями-експертами.

Соціальні проекти є невід'ємною складовою життя всіх соціально-демографічних груп населення від дітей до соціально незахищених верств населення. Соціальні проекти в соціально-трудої сфері мають за мету підвищення ефективності соціального діалогу між різними суб'єктами соціально-трудої відносин, розвиток соціальної інфраструктури, підтримку соціально незахищених категорій найманих працівників.

У першому розділі розкриваються теоретико основи соціальних проектів в Україні.

У другому розділі спостерігається та розкривається аналіз підходів впровадження соціальних в Україні.

У третьому розділі наведено напрямки вдосконалення механізму підтримки соціальних проектів в Україні.

Практичне значення одержаних результатів полягає у подальшому розвитку методології економічної теорії для відносин публічно-приватного партнерства, а також у практиці впровадження публічно-приватного партнерства в Україні.

АНОТАЦІЯ

Руденко Владислав Вікторович

Державна підтримка соціальних проектів в Україні

У ході проведеного дослідження було вивчено теоретичний матеріал та практичні показники ефективності фінансування державних проектів в Україні. Враховано та показано європейський досвід впровадження соціальних проектів та їх ефективність. Здійснений комплексний підхід до визначення діалектичних принципів, які дозволили виявити сутнісні характеристики досліджуваних процесів, форми їхнього прояву, виділити властиві їм протиріччя й визначити тенденції їхнього розвитку. Системний аналіз використано для визначення складових відносин соціального проектування та обґрунтування критеріїв класифікації його форм.

Застосовано сукупність загальнофілософських методів, що дозволило реалізувати концептуальну єдність дослідження.

Ключові слова: держава, матеріал, державні проекти, тенденції, критерії.

SUMMARY

Rudenko Vladyslav Viktorovich

State support of social projects in Ukraine

In the course of the research the theoretical material and practical indicators of efficiency of financing of state projects in Ukraine were studied. The European experience of implementation of social projects and their efficiency was taken into account. There was implemented the comprehensive approach to the definition of dialectical principles, which allowed to identify the essential characteristics of the studied processes and forms of their manifestation, identify their inherent contradictions and trends in their development. The system analysis was used to determine the components of the relationship of social design and justify the criteria for classifying its forms.

A set of general philosophical methods was applied, which allowed to realize the conceptual unity of the research.

Key words: state, material, state projects, trend, criteria.

РЕЦЕНЗІЯ

на випускню кваліфікаційну роботу
студента Руденка Владислава Вікторовича
2 курсу 9 групиденної форми навчання
спеціальності 281 «Публічне управління та адміністрування»
на тему «Державна підтримка соціальних проектів в Україні»

Випускна кваліфікаційна робота виконана на тему, яка є актуальною для сфери публічного управління у сучасних умовах розвитку економіки і відносин держави з громадянами, передбачає дослідження сучасного стану суспільства в соціальній та політичній сфері життя, що супроводжується відповідно до економічної і демографічної ситуації також, показую розвиток суспільства внаслідок значимості соціального проектування та активізацію ініціативності населення. Виконана робота за змістом відповідає завданню в повному обсязі. Студент продемонстрував достатній рівень володіння теоретичним матеріалом щодо обґрунтування теоретичних особливостей надання державної підтримки соціальним проектам та вміння застосовувати цей матеріал у процесі реального дослідження.

Робота розкриває сутність соціального проектування, комплексний підхід до тенденцій розвитку соціальних проектів та роль соціальних проектів як системи заходів. В роботі проаналізовано систему державно-приватного партнерства в системі відносин благодійного фонду сприяння духовного розвитку сім'ї та молоді. Визначено проблеми, та розроблено рекомендації щодо удосконалення реалізації ДПП в Україні.

Якість оформлення випускної кваліфікаційної роботи можна вважати задовільною. Основні вимоги щодо оформлення матеріалу враховані. Слід відзначити деякі несуттєві порушення стилю викладення матеріалу, який в окремих місцях роботи є ненауковим. В цілому матеріал роботи викладено послідовно і логічно.

Випускна кваліфікаційна робота рекомендується до захисту.

Рецензент

Засновник

Благодійного фонду сприяння

духовного розвитку сім'ї та молоді

Пустовалова М.В.

Завідувачу кафедри публічного
управління та адміністрування
Новіковій Н.Л.

Заява

Я, Руденко Владислав Вікторович, повідомляю, що за результатами здійснення самостійної перевірки з використанням програмно-технічних засобів у наданій випускній кваліфікаційній роботі на тему: « Особливості надання державної підтримки соціальних проектів» не міститься елементів академічного плагіату. У випадках використання прямих запозичень з друкованих та електронних джерел, вказані відповідні посилання.

Робота для перевірки надається у друкованому та електронному варіантах. Електронна версія роботи ідентична з друкованою.

« 15 » 11 2021 року

Згода

Я, Руденко Владислав Вікторович, цим засвідчую, що є автором випускної кваліфікаційної роботи на тему: " Особливості надання державної підтримки соціальних проєктів " несу повну відповідальність за достовірність, точність та повноту поданої у роботі інформації, жодна частина роботи не була скопійована, за винятком випадків, коли робиться належне підтвердження в присвоєнні. Я підтверджую, що у роботі не міститься державної таємниці або інформації для службового користування.

Цим засвідчую, що жодна частина цієї роботи не була опублікована мною раніше.

Я даю дозвіл на те, що моя робота буде направлена в інституційний депозитарій Київського національного торговельно-економічного університету і збережена в базі даних для майбутньої перевірки плагіату.

«15» 11 2021 року

(Руденко В.В)